

ALICJA BEŁCIKOWSKA

Stronnictwa Polityczne w Polsce

POPULARNY PRZEWODNIK PRAKTYCZNY
ILUSTROWANY 23-ema FOTOGRAFJAMI WYBIŃNYCH POSŁÓW
SEJMOWYCH

1926

SKŁAD GŁÓWNY: SP. AKC. „DOM KSIĄŻKI POLSKIEJ”
W A R S Z A W A, PLAC TRZECH KRZYŻY № 8.

Cena 30 groszy.

Biblioteka Sejmu Śląskiego

21730 II

ALICJA BEŁCIKOWSKA

Stronnictwa Polityczne w Polsce

POPULARNY PRZEWODNIK PRAKTYCZNY
ILUSTROWANY 23-ema FOTOGRAFJAMI WYBITNYCH POSŁÓW
SEJMOWYCH

1926

===== SKŁAD GŁÓWNY: SP. AKC. „DOM KSIĄŻKI POLSKIEJ“ =====
===== W A R S Z A W A, PLAC TRZECH KRZYŻY № 8. =====

Cena 30 groszy.

21430

II.

(0,30)

X-53303
21430 II

WSZELKIE PRAWA AUTORSKIE CO DO PRZEDRUKU I TŁÓMACZEŃ
ZASTRZEŻONE.

STRONNICTWA I ZWIĄZKI POLITYCZNE W POLSCE.

W S T Ę P.

W dziedzinie ruchu politycznego niezwykle u nas panuje rozdrobnienie.

Jest ono, w części przynajmniej, następstwem wiekowego bytowania narodu polskiego w trojakiej niewoli, kiedy to w każdym z zaborów powstawały przeróżne partje i partyjki, więcej i mniej poważne stronnictwa i związki polityczne, których głównym celem było odzyskanie utraconej niepodległości.

Począwszy od listopada 1918 roku, t. j. od czasu odrodzenia Państwa Polskiego, pokrewne partje polityczne poszczególnych zaborów poczęły się łączyć w stronnictwa, obejmujące swą działalnością cały kraj. Pomimo to, w obecnej chwili (listopad 1925 roku), w Polsce istnieją i działają 94 (dziewięćdziesiąt cztery) stronnictwa i związki polityczne, łącznie z partjami mniejszości narodowych i organizacjami politycznymi młodzieży polskiej i niepolskiej. Z tej liczby, 26 przypada na stronnictwa polityczne polskie, 33 na stronnictwa polityczne mniejszości narodowych, 22 na związki polityczne młodzieży polskiej i 13 na związki polityczne młodzieży mniejszości narodowych. Ogółem więc z ogólnej liczby 94-ch stronnictw i związków politycznych w Polsce, 48 przypada na stronnictwa polskie (z młodzieżą włącznie), a 46 na stronnictwa mniejszości narodowych: ukraińskiej, białoruskiej, żydowskiej i niemieckiej, również z młodzieżą włącznie. Z tejże liczby ogólnej 94-ech stronnictw i związków politycznych w Polsce, 31 przypada na stronnictwa, reprezentowane w 20-u klubach Sejmu i Senatu, (bądź też tylko w Sejmie), a 63 na stronnictwa i związki, nie mające swych przedstawicieli w żadnej z Izb parlamentarnych. Z liczby 31 stronnictw, reprezentowanych w Sejmie, na stronnictwa polskie przypada 14, na stronnictwa mniejszości narodowych — 17. Z liczby 63 stronnictw i związków politycznych, które w Sejmie ani w Senacie nie zasiadają, na stronnictwa polskie przypada 34 (z młodzieżą), a na stronnictwa mniejszości — 29 (również z młodzieżą).

Z kolei przechodzę do przedstawienia układu sił politycznych w Sejmie i Senacie i do krótkiego opisu poszczególnych Klubów parlamentarnych i stronnictw politycznych, w tych klubach reprezentowanych.

MACIEJ RATAJ
Marszałek Sejmu

WOJCIECH TRĄPCZYŃSKI
Marszałek Senatu

W obu Izbach, sejmowej i senackiej, mamy silną liczebnie **prawicę**, (164 posłów i 47 senatorów), złożoną z trzech klubów, a mianowicie: Klubu Chrześcijańsko-Narodowego (22 posłów i 9 senatorów), Klubu Związku Ludowo-Narodowego (99 posłów i 30 senatorów) i Klubu Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji (41 posłów i 8 senatorów). Lewe skrzydło prawicy stanowi właśnie Chrześcijańska Demokracja, która skłania się coraz wyraźniej w kierunku centrum.

W **centrum** zasiadają: Klub Polskiego Stronnictwa Katolicko-Ludowego (6 posłów i żadnego senatora), oraz Klub Polskiego Stronnictw. Lud. „Piast” (51 posłów i 12 senatorów).—Owych 57-iu posłów stanowi właściwe stałe centrum Sejmu; w niektórych jednak sprawach, wspólnie z centrum i prawicą głosują: Klub Narodowej Partii Robotniczej, (głównie w sprawach, dotyczących religii rzymsko-katolickiej i mniejszości narodowych), część posłów z Koła Żydowskiego, (przedstawiciele Związku Kupców, ewentualnie również sjonści i ortodoksi w obronie interesów klas posiadających), wreszcie — częściowo posłowie Zjednoczenia Niemieckiego (ditto).

Na **lewicy** zasiada pięć klubów ludowych, w sile 71 posłów i 8 senatorów, oraz trzy kluby robotnicze, w sile 65 posłów i 10 senatorów. — Do **lewicy** ludowej zaliczamy: Klub Pracy (6 posłów i 4 senatorów), Związek Chłopski (11 posłów i żadnego senatora), Związek Polskich Stronnictw Ludowych „Wy-

zwolenie“ i „Jedność Ludowa“ (47 posłów i 8 senatorów), Chłopskie Stronnictwo Radykalne (4 posłów i żadnego senatora) oraz Niezależną Partję Chłopską (7 posłów i żadnego senatora).— Lewicę Robotniczą tworzą: Narodowa Partja Robotnicza (18 posłów i 3 senatorów), Związek Parlamentarny Polskich Socjalistów (41 posłów i 7 senatorów) oraz Komunistyczna Frakcja Poselska (6 posłów i żadnego senatora).

Wreszcie, piątą część wszystkich posłów i senatorów stanowią posłowie i senatorowie mniejszości n.a.r.o.d.o.w.y.c.h (112 posłów i senatorów mniejszości narodowych na ogólną liczbę 555 posłów i senatorów). Z pośród mniejszości narodowych najliczniej reprezentowani są Żydzi (35 posłów i 12 senatorów), następnie Ukraińcy (21*) posłów i 6 senatorów), dalej Niemcy (17 posłów i 5 senatorów) oraz Białorusini (11 posłów i 3 senatorów); wreszcie Rosjanie mają w Sejmie i Senacie po jednym swym przedstawicielu.

Poniżej zamieszczam opis poszczególnych Klubów parlamentarnych, w porządku, w jakim zasiadają w obu Izbach prawodawczych, poczynając od prawicy.

PRAWICA.

Klub Chrześcijańsko - Narodowy,

w sile 22 posłów i 9 senatorów, reprezentuje w Sejmie i Senacie Chrześcijańsko-Narodowe Stronnictwo Rolnicze. Powstało ono w roku 1920, jako organizacja polityczna ziemianstwa, a do wyborów przystąpiło jako część składowa Chrześcijańskiego Związku Jedności Narodowej. Stronnictwo popierane jest przez Związek Ziemian za swój stosunek do Ustawy o wykonaniu reformy rolnej. Z ogólnej liczby 2.528,256 głosów, które padły przy wyborach do Sejmu na listę Nr. 8, około 341.000 głosów przypada na Klub Chrz. Nar.

Chrześc.-Nar. Stron. Rolnicze działa na zasadzie programu politycznego i statutu, uchwalonych przez Zjazd Delegatów w dniu 24 lutego 1924 roku. Główną siedzibą stronnictwa jest Poznań. — Pod względem organizacyjnym, Stronnictwo dzieli się na organizacje wojewódzkie, te zaś na powiatowe; organizacja powiatowa składa się z t. zw. „kół parafjalnych“. Na czele stronnictwa stoi Rada Naczelna, mianowana przez władze (prezesów i wiceprezesów) organizacji powiatowych. — Rada Naczelna wyłania Zarząd Główny.

Organami prasy Chrz.-Nar. Stron. Rolniczego są: w Warszawie „Warszawianka“ i „Dzień Polski“, a w Poznaniu „Gazeta Powszechna“ i „Głos Rolnika“; Za pismo sympatyzujące uchodzić może, między innymi, „Kurier Poznański“.

Władze Parlamentarne. Prezydjum Klubu Sejmowego stanowią: pos. Dr. Edward Dubanowicz (prezes), sen. Stanisław Szuldrzyński i pos. Stanisław Stroński (wiceprezesi), pos. Leon Żółtowski (sekretarz) i pos. Ludwik Dunin (skarbnik).

W skład Prezydjum Klubu Senackiego wchodzi: sen. Tadeusz Szuldrzyński (przewodniczący) i sen. Dr. Tadeusz Kasznica (wiceprzewodniczący). Komisja Parlamentarna: pos. Edward Dubanowicz, pos. Marian Jaroszyński, sen.

*) Oprócz czterech posłów ukraińskich, którzy należą do Komunistycznej Frakcji Poselskiej.

Dr. Tadeusz Kasznica, pos. Konrad Łuszczewski, pos. Wojciech Ozimina, pos. Stanisław Stroński, sen. Tadeusz Szuldrzyński i pos. Leon Żółtowski.
Prezesem Stronnictwa jest senator T. Szuldrzyński.

Dr. EDWARD DUBANOWICZ
Prezes Sejmowego Klubu
Chrześcijańsko-Narodowego

St. GŁABIŃSKI
Prezes Klubu Sejmowego Zw.
Ludowo-Narodowego

Klub Związku Ludowo-Narodowego, (adres: Warszawa, Aleje Jerozolimskie 17, m. 3).

Na Klub Związku Ludowo-Narodowego, złożony z 99 posłów i 30 senatorów, przypada liczba około 1.535.000 głosów wyborczych, z ogólnej liczby 2.528.256 głosów, które padły na listę Chrześcijańskiego Związku Jedności Narodowej, oznaczoną Nr. 8. Stronnictwo jest partią radykalnych nacjonalistów, a członkowie jego rekrutują się z różnych sfer społecznych, tak, że obok właścicieli ziemskich, przemysłowców i kapitalistów, spotykamy w nim inteligencję zawodową, rzemieślników i chłopów. Jednym z głównych celów Z. L.-N. jest oczyszczenie życia polskiego, państwowego i społecznego, z żywiołów niepolskich. Taktyka Związku radykalna, często bezwzględna, przybiera nieraz formy bojowe.

Związek Ludowo-Narodowy powstał w 1919 roku z połączenia stronnictw: Demokracji Narodowej i części Zjednoczenia Narodowego (w Kongresówce), Chrześcijańsko-Ludowego (w Małopolsce) oraz żywiołów, zgrupowanych około Narodowego Komitetu Wyborczego Stronnictw Demokratycznych. czynnych przy wyborach do Sejmu Ustawodawczego. W Sejmie Ustawodawczym Z. L.-N. miał 109 posłów.

Zgodnie z hasłami Z. L.-N. działają liczne organizacje społeczne, m. in. „Towarzystwo Popierania Przemysłu i Handlu Polskiego p. n. Rozwój“, „Straż Narodowa“, „Stowarzyszenie Samopomocy Społecznej“, „Liga Pracy“, Narodowa Organizacja Kobiet“, „Związek Ziemianek“, „Konfederacja Polska“ i inne. Filją Z. L.-N. wśród młodzieży jest organizacja t. zw. Młodzieży Wszepolskiej.

Z. L.-N. działa na zasadzie programu, uchwalonego przez II Zjazd Wszepolski w dniu 27 października 1919 roku w Warszawie, oraz rezolucyj programowych ostatniego Zjazdu (IV-go) z października 1924 roku. Organizacja Związku opiera się na kołach wiejskich, miejskich i gminnych, które łączą się w koła powiatowe, te zaś w wojewódzkie. Najwyższą władzą Z. L.-N. jest Zjazd Wszepolski (Kongres), który wybiera Radę Naczelną, ta zaś wybiera Zarząd Główny.

Prasa: Organem centralnym, a zarazem warszawskim Z. L.-N. jest dziennik „Gazeta Poranna Warszawska” dla miasta (ul. Zgoda 5) i tygodnik „Zorza” dla wsi (Nowy Świat 22). Pozatem wychodzą pisma następujące: w Krakowie: „Goniec Krakowski” (Plac Dunajewskiego 7) i „Wieniec i Pszczołka” (tamże); we Lwowie: „Słowo Polskie” (Zimorowicza 11—15) i „Ojczyzna”; tygodnik dla wsi (tamże); w Poznaniu: „Kurier Poznański” (św. Marcina 70), „Oreodownik” (tamże), „Sztandar” (św. Marcina 65) i „Ziemia” (tamże); w Bydgoszczy: „Gazeta Bydgoska” (Jagiellońska 10); w Toruniu „Słowo Pomorskie” (Św. Katarzyny 4); w Lublinie „Głos Lubelski” (Plac Kościuszki 10); w Kielcach „Słowo Radomskie” (Kolejowa 34) i „Ojczyzna” (ul. 3 Maja Nr. 1); w Częstochowie „Kurier Częstochowski” (ul. Panny Marii 41); w Kutnie „Tygodnik Kutnowski” (Toruńska 136); w Kaliszu „Głos Kaliski” (Stary Rynek, dom Stiltera); w Płocku „Dziennik Płocki” (Kolegiarna 8); w Inowrocławiu „Dziennik Kujawski”; w Białej w Małopolsce „Placówka Kresowa” (ul. Św. Jana 14); w Kościanach (woj. poznańskie) „Gazeta Polska”; w Siedlcach „Przyjaciel Narodu” (ul. Ogrodowa 41); w Grodnie „Nowe Życie” (Plac Batorego 8); w Wilnie „Dziennik Wileński” (Dominikańska 4).

Władze parlamentarne. — Prezydium Klubu Poselskiego stanowią posłowie: prof. Stanisław Głabiński (prezes), J. Szebeko i dr. Jan Harusiewicz (wiceprezesi), Konstanty Kowalewski i J. Zdziechowski (zastępcy wiceprezesów) oraz Dr. Stanisław Kozicki, jako delegat (prezes) Zarządu Głównego Z. L.-N. Prezydium Klubu Senackiego: sen. Juliusz Zdanowski (przewodniczący), s. Marjan Kiniorski (wiceprzewodniczący) oraz s. Bolesław Bielewski (sekretarz).

Klub Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji. Adres stronnictwa: Warszawa, ul. Żórawia 9 m. 14).

Klub P. S. Ch. D., złożony z 41 posłów i 8 senatorów, zasiada w Sejmie i w Senacie na lewym skrzydle prawicy. Polskie Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji jest wyrazem ruchu t. zw. chrześcijańsko-społecznego, który przeniknął do b. Kongresówki dopiero po roku 1905 i przejął się w formie t. zw. Stowarzyszeń Robotników Chrześcijańskich. Członkowie stronnictwa rekrutują się z różnych warstw społecznych, m. in. z rzemieślników, robotników miejskich i wiejskich i służby domowej. Pod wpływem Ch. D. pozostaje Stowarzyszenie Chrześcijańskiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie” (Warszawa) i „Chrześcijański Związek Akademików” (Kraków), oraz Chrześcijański Związek Młodzieży Robotniczej.

Z ogólnej liczby 2.528,256 głosów, które w listopadzie 1922 r. padły na listę Nr. 8, około 635,500 głosów przypada na Klub Ch.-D.

Stronnictwo działa na zasadzie programu partyjnego i statutu organizacyjnego, uchwalonego w dniach 31 maja i 1 czerwca 1925 roku przez Zjazd Ogólnokrajowy. Pod względem organizacyjnym, stronnictwo składa się z organizacji wojewódzkich, wojewódzkie z powiatowych, a powiatowe z lokalnych kół miejskich i wiejskich. Najwyższą władzą stronnictwa jest Zjazd Ogólnokrajowy, który wybiera Radę Naczelna, ta zaś wyłania z spośród swoich członków Zarząd Główny.

Odpowiednikiem stronnictwa w dziedzinie ruchu zawodowego są t. zw. chrześcijańskie związki zawodowe, zorganizowane w kilku centralach, a mianowicie: Chrześcijańskim Zjednoczeniu Zawodowym Rzeczypospolitej Polskiej (Warszawa, ul. Śniadeckich 5), Polskiem Zjednoczeniu Chrześcijańskich Związków Zawodowych (Kraków, ul. Andrzeja Potockiego 11), oraz w lokalnych centralach chrześcijańskich związków zawodowych na Pomorzu, Górnym Śląsku i Śląsku Cieszyńskim.

Prasa. W Warszawie „Rzeczpospolita”, „Polak Katolik”, w Krakowie „Głos Narodu”, we Lwowie „Gazeta Codzienna” (ul. Piekarska 17), w Poznaniu „Postęp” (ul. św. Marcina), w Łodzi „Kurier Łódzki”, w Katowicach „Gazeta Ludowa”, w Bydgoszczy „Dziennik Bydgoski”, w Tczewie „Dziennik Tczew-

ski", w Rybniku na Górnym Śląsku „Gazeta Rybnicka“, w Grudziądzu „Głos Pomorski“, (ul. Mickiewicza 27/29), w Peplinie na Pomorzu „Pielgrzym“ (tygodnik), w Łowiczu „Łowiczanie“, (tygodnik), we Włocławku „Słowo Kujawskie“ (dziennik), w Stanisławowie „kurjer Stanisławowski“ (dziennik).

Władze parlamentarne. Prezydium Klubu Sejmowego stanowią: pos. Józef Chaciński (prezes), Ludomir Czerniewski, Wojciech Sosniński i Tadeusz Błażejewicz (wiceprezesi), Albin Nowicki i Jan Puchałka (sekretarze), Stanisław Marciniak (skarbnik) i Julian Łabęda (gospodarz). Prezydium Klubu Senackiego: sen. Stanisław Nowodworski (przewodniczący), prof. Maksymilian Thullie (wiceprzewodniczący) i sen. Stefan Smólski (sekretarz). Komisja Parlamentarna: pos. Karol Holeksa, Wojciech Korfianty, Stefan Paczkowski, Dr. Stefan Piechocki i Michał Wichliński.

CHACIŃSKI JÓZEF
Prezes Klubu Sejmowego
Polskiego Stronnictwa Chrześ-
cijańskiej Demokracji.

IGNACY JASIŃSKI
Prezes Klubu Polskiego Stron.
Katolicko-Ludowego

CENTRUM.

Klub Polskiego Stronnictwa Katolicko-Ludowego, liczy 6 posłów, a w Senacie nie ma swych przedstawicieli. Polskie Stronnictwo Katolicko-Ludowe jest polityczną organizacją włościan średnio zamożnych i małorolnych, usposobionych niechętnie zarówno do prawicy, jak i do lewicy. Powstało ono w Małopolsce w roku 1913; w Sejmie Ustawodawczym miało 5 posłów.

Stronnictwo działa na zasadzie programu, ułożonego w 1923 roku. Pod względem organizacyjnym, dzieli się na organizacje wojewódzkie, te zaś na powiatowe, a powiatowe składają się z kół miejskich, wiejskich i gminnych. Ogólny Zjazd stronnictwa wybiera Radę Naczelną, która wyłania z siebie Zarząd Główny.

Organem prasowym stronnictwa jest „Lud Katolicki“ (Kraków). Prezesem Klubu jest poseł Jasiński, prezesem Stronnictwa ks. Jan Czuj.

Klub Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast“, (Adres stronnictwa: Warszawa, ul. Marszałkowska 68).

Polskie Stronnictwo Ludowe, reprezentowane w Sejmie przez 51 posłów, a w Senacie przez 12 senatorów, jest organizacją polityczną zamożniej-

szych włościan. Powstało ono w roku 1911 z klubu posłów-ludowców Koła Polskiego w parlamencie wiedeńskim. W Sejmie Ustawodawczym Klub P. S. L. miał z górami 100 posłów. Przy wyborach do Sejmu obecnego P. S. L. otrzymało 1.132.962 głosy. Taktyka stronnictwa, naogół umiarkowana, nieraz radykalna. W sprawie reformy rolnej P. S. L. stoi na stanowisku wyłączenia ziemian za odszkodowaniem. Pod wpływem P. S. L. pozostaje Związek Akademickiej Młodzieży Ludowej.

Polskie Stronnictwo Ludowe stoi na gruncie programu partyjnego, uchwalonego przez Kongres stronnictwa w dniach 19 i 20 listopada 1921 roku, oraz rezolucyj, uchwalonych w dniach 7 i 8 grudnia 1924 roku przez IV Ogólnokrajowy Kongres w Warszawie. Organizacja P. S. L. opiera się na „kołach”; koła, leżące na terenie jednego powiatu, tworzą organizacje powiatowe, te zaś łączą się w organizacje wojewódzkie. Najwyższymi władzami stronnictwa są: Kongres, Rada Naczelna, Prezydium i Zarząd Główny.

Prasa: W Warszawie: „Echo Warszawskie”, dziennik i „Wola Ludu”, 2 razy w tygodniu; w Krakowie „Piast”, tygodnik (Mały Rynek 4); w Lwowie „Sprawa Ludowa” (ul. Sykstuska); w Tarnowie „Lud Polski” (Burek 4); na Śląsku „Głos Ludu Śląskiego”; w Poznaniu „Włościanin”, 3 razy tygodniowo (ul. Kwiatowa 2); w Grudziądzu „Gazeta Grudziądzka”, 3 razy tygodniowo; w Piotrkowie „Obrona Ludu”, tygodnik; w Czersku „Głos Ludu”.

Władze Parlamentarne. **Prezydium Klubu Poselskiego:** pos. Wincenty Witos (prezes), Jan Dębski, Dr. Władysław Kiernik i Narcyz Potoczek (wiceprezesi) i Adolf Sarnecki (sekretarz i skarbnik). **Komisje Parlamentarna** stanowią: Wincenty Witos, Jan Dębski, Narcyz Potoczek, sen. Jakób Bojko, pos. Władysław Ostrowski, Józef Bednarczyk, Władysław Byrka, Alfons Erdman, Bruno Gruszka, Dr. Władysław Kiernik, Jan Madejczyk, Bronisław Malik, Jan Nawrocki, Jakób Pawłowski, Jan Pieniążek, Adolf Sarnecki i sen. Andrzej Sredniawski.

WINCENTY WITOS
Prezes Klubu Polskiego Stron.
Ludowego „Piast”

Dr. BARTEL KAZIMIERZ
Prezes Klubu Pracy

LEWICA.

A. LEWICA LUDOWA.

Klub Pracy — powstał na terenie parlamentarnym w maju 1925 roku z secesji posłów i senatorów Związku Polskich Stronnictw Ludowych „Wyzwolenie” i „Jedność Ludowa”. Liczy 6 posłów i 4 senatorów; m. in. należą tu:

pos. Stanisław Thugutt, b. wicepremier rządu p. Wł. Grabskiego i sen. Bolesław Wystouch, nestor ruchu ludowego w Polsce.

Deklaracja programowa Klubu Pracy stwierdza, że Klub stoi na stanowisku demokratycznym i radykalnym, nie chce jednak tworzyć stanowego stronnictwa chłopskiego. Żąda wykonania reformy rolnej za odszkodowaniem ziemian.

Prezesem Klubu jest pos. Dr. Kazimierz Bartel.

Klub Związku Chłopskiego, — (adres Zw. Chł.: Kraków, redakcja „Przyjaciela Ludu“).

Związek Chłopski jest polityczną organizacją niezamożnych chłopów; pod względem programu i taktyki, stoi na prawo od „Wyzwolenia“, a na lewo od „Piastowców“.

Klub Związku Chłopskiego, liczący 11 posłów, powstał 11 maja 1924 r. z połączenia drugiej parlamentarnej secesji Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast“, (znanej na terenie Sejmu p. n. „Polskiego Związku Ludowców“), z Polskim Stronnictwem Ludowym Lewicą, t. zwanymi „stapińczykami“ od nazwiska przywódcy i założyciela tej partii, Jana Stapińskiego. Związek Chłopski przyjął z małemi zmianami program partyjny i statut organizacyjny „stapińczyków“.

Według statutu, Związek Chłopski dzieli się na organizacje wojewódzkie (t. zw. „wojewódzkie rady chłopskie“), te zaś na powiatowe (t. zw. „powiatowe rady chłopskie“), a powiatowe dzielą się z kolei na organizacje miejscowe (t. zw. „gminne rady chłopskie“). Najwyższem ciałem prawodawczem Związku Chłopskiego jest Kongres, który wybiera Radę Naczelną, ta zaś wyłania z siebie Wydział Wykonawczy.

Prasa. „Sztandar Ludowy“, tygodnik, Warszawa—Lublin, „Sprawa Ludowa“, tygodnik, Lwów i „Przyjaciel Ludu“, tygodnik, Kraków.

JAN BRYL
Prezes Klubu Związku
Chłopskiego

Ks. EUGENJUSZ OKOŃ
Prez. Klubu Chłopskiego Stron.
Radykalnego

Władze parlamentarne. **Prezydium Klubu**: pos. Jan Bryl (przewodniczący), Marcin Socha (sekretarz), Józef Berek (zastępca sekretarza). **Komisję Parlamentarną** stanowią: pos. Jan Bryl, Kazimierz Łaskiewicz i Jakób Pawłowski.

Klub Chłopskiego Stronnictwa Radykalnego, (adres Stronnictwa: Warszawa, ul. Wspólna Nr. 3a).

Chłopskie Stronnictwo Radykalne, reprezentowane w Sejmie przez 4-ch posłów, jest organizacją polityczno-społeczną radykalnych włościan małorolnych i bezrolnych. Pod względem programu partyjnego, szczególnie w dziedzinie reformy rolnej, stronnictwo zbliżone jest do „Wyzwolenia“, gdyż żąda wywłaszczenia ziemian bez odszkodowania. Jednakże liczy się bardziej, niż „Wyzwolenie“, z koniecznościami państwowymi, a sprawy religijne traktuje ze stanowiska tradycji narodowej, która nie pozwala zapominać o roli Rzeczypospolitej wśród państw chrześcijańskich.

Chłopskie Stronnictwo Radykalne powstało w listopadzie 1918 roku w Tarnobrzegu. Przy wyborach do obecnego Sejmu otrzymało 127.006 głosów. Stoi na gruncie programu partyjnego, przyjętego przez I Kongres w lipcu 1922 roku i rezolucyj II-go Kongresu z września 1924 roku. Pod względem organizacyjnym, stronnictwo dzieli się na organizacje wojewódzkie, te zaś dzielą się na powiatowe, powiatowe na gminne, a gminne na wsiowe.

Organem prasowym Chłopskiego Stronnictwa Radykalnego jest tygodnik „**Chłopska Sprawa**“ (Warszawa, ul. Wspólna 3a). **Prezesem Klubu i Stronnictwa jest ks. Eugenjusz Okoń.**

Klub Związku Polskich Stronnictw Ludowych „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ (adres Związku: Warszawa, ul. Hortensja 7).

Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“, reprezentowany w Sejmie przez 47 posłów, a w Senacie przez 8 senatorów, jest organizacją polityczną chłopów małorolnych i bezrolnych, usposobionych radykalnie. Z. P. S. L. domaga się wywłaszczenia ziemian bez odszkodowania na rzecz reformy rolnej. W dziedzinie religijnej domaga się oddzielenia Kościoła od Państwa. Przy wyborach do obecnego Sejmu otrzymał 959.022 głosy.

Klub Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ powstał dnia 1-go września 1924 roku z połączenia dwóch klubów: Polskiego Stronnictwa Ludowego „Wyzwolenie“ i Klubu „Jedności Ludowej“ (secesji „Piasta“). Dnia 27 października tegoż roku połączyły się wspomniane stronnictwa na terenie pozaparlamentarnym, uchwałam i swych Kongresów partyjnych. Pod wpływem Z. P. S. L. pozostaje „Akademicka Niezależna Młodzież Ludowa“.

Program i organizacja. Z. P. S. L. stoi na gruncie rezolucyj programowych i statutu, uchwalonych w dniach 15 i 16 marca 1925 roku przez Kongres w Warszawie. Pod względem organizacyjnym, Z. P. S. L. dzieli się na organizacje wojewódzkie, te zaś na powiatowe, które składają się z kół lokalnych. Najwyższą władzą prawodawczą Związku jest Kongres, który wybiera Zarząd Główny, ten zaś wyłania z pośród swoich członków Prezydium Zarządu Głównego.

Prasa Z. P. S. L. W Warszawie: „Wyzwolenie“, tygodnik (Hortensja 7). „Gazeta Ludowa“, tygodnik (Ś-to Krzyska 17) oraz dzienniki sympatyzujące: „Kurjer Poranny“ i „Przegląd Wieczorny“ (Marszałkowska 148); w Krakowie „Sztandar Chłopski“, tygodnik.

Władze parlamentarne. **Prezydium Koła Sejmowego** stanowią: Błażej Stolarski (prezes), Jan Dabski, Marian Kościakowski, Dr. Józef Putek i Andrzej Waleron (wiceprezesi), Władysław Fijałkowski i Tadeusz Niedzielski (sekretarze), oraz Jan Ledwoch (skarbnik i gospodarz). **Prezydium Klubu Senackiego**: Jan Woźnicki (przewodniczący) i Saturnin Osiński (sekretarz). W skład **Zarządu Klubu Parlamentarnego** (poselskiego i senackiego) wchodzi wyżej wymienione prezydium obu klubów, poselskiego i senackiego, oraz następujący posłowie i senatorowie: pos. Aleksy Cwiakowski, pos. Adolf Dubrownik, Cwiakowski, pos. Adolf Dubrownik, pos. Tytus Jemielewski, sen. Stanisław Kąlinowski, pos. Jan Szafranek i pos. Stanisław Wrona.

BLĄŻEJ STOLARSKI
Prezes Klubu Sejmowego SSL.
„Wyzwolenie” „Jedność Ludowa”

SYLWESTER WOJEWÓDZKI
Prezes Kiubu Niezależnej Partii
Chłopskiej

Klub Niezależnej Partii Chłopskiej, (adres partii: Warszawa, Stare Miasto Nr. 29).

Klub Niezależnej Partii Chłopskiej powstał w Sejmie w listopadzie 1924 roku ze skrajnej secesji „Wyzwolenia”. Liczy 7 posłów, a w Senacie nie ma swych przedstawicieli. W dążeniu do Polskiej Republiki Robotniczo-Chłopskiej domaga się przede wszystkim samookreślenia dla mniejszości narodowych, ukraińskiej i białoruskiej. Hołduje taktyce walki rewolucyjnej, a w dziedzinie religijnej domaga się oddzielenia Kościoła od Państwa.

Organ Prasowy N. P. Chł., często konfiskowany i zawieszany, przez władze administracyjne, wychodził pod różnymi tytułami, jak : „Walka Chłopska”, „Walka Wsi”, „Walka Oraczy”, obecnie (listopad 1925 roku) jako „Walka Pracy”, tygodnik.

Prezesem Klubu jest poseł Sylwester Wojewódzki, sekretarzem poseł Adolf Bon.

B. LEWICA ROBOTNICZA.

Klub Narodowej Partii Robotniczej, (adres partii: Warszawa, ul. Nowy Świat 49).

Narodowa Partia Robotnicza, reprezentowana w Sejmie przez 18 posłów, a w Senacie przez 3 senatorów, jest polityczną organizacją robotników, uspołobionych radykalnie, lecz stojących na gruncie narodowym i niechętnych dla socjalizmu. Przy wyborach do Sejmu N. P. R. otrzymała 472.737 głosów.

N. P. R. powstała w 1920 roku z połączenia dwóch stronnictw: Narodowego Związku Robotniczego (Kongresówka) i Narodowego Stronnictwa Robotników (Wielkopolska); Narodowy Związek Robotniczy został założony w 1905 roku przez Stronnictwo Narodowej Demokracji, dla walki z wpływami socjalistycznymi wśród robotników polskich. Filją N. P. R. wśród młodzieży jest Zjednoczenie Polskiej Młodzieży Pracującej „Orle”.

Program i organizacja. N.P.R. stoi na gruncie programu politycznego, uchwalonego w dniach 4, 5 i 6 września 1921 roku przez II Kongres Partyjny w Krakowie, rezolucyj programowych, przyjętych przez III Kongres w dn. 20 i 21 maja 1923 roku, oraz programu samorządowego, ułożonego przez Radę Naczelną Partii w 1924 roku. Pod względem terytorjalnym, N. P. R. dzieli się na organizacje wojewódzkie, te zaś dzielą się na okręgowe (powiatowe),

które z kolei dzielą się na t. zw. „filje“. Najwyższą instancją N. P. R. jest Kongres Ogólnokrajowy, który wybiera Radę Naczelną, ta zaś wylania z siebie Główny Komitet Wykonawczy.

Pod wpływem Narodowej Partii Robotniczej znajdują się liczne związki zawodowe, zorganizowane w t. zw. Zjednoczeniu Zawodowcem Polskiem, (adres Z. Z. P.: Warszawa, ul. Elekoralna 19).

Prasa. „Sprawa Robotnicza“, tygodnik, Warszawa (ul. Sienna 33); w Toruniu „Głos Robotnika“, dziennik; w Poznaniu dziennik „Prawda“, w Łodzi dziennik „Praca“; w Katowicach „Polak“.

Władze parlamentarne. Prezydium Klubu Parlamentarnego N. P. R. stanowią: pos. Karol Popiel, pos. Władysław Herz, sen. Antoni Banaszek, pos. Marjan Milczyński i sen. Jan Kierczyński.

KAROL POPIEL
Prezes Klubu Sejmowego
Narodowej Partii Robotniczej

NORBERT BARLICKI
prezes Klubu Związku Parla-
mentarnego Polskich Socjalistów

Klub Związku Parlamentarnego Polskich Socjalistów, reprezentacja parlamentarna Polskiej Partii Socjalistycznej; (adres centrali P. P. S.: Warszawa, Warena Nr. 7).

Polska Partia Socjalistyczna jest organizacją polityczną robotników polskich, stojących na gruncie socjalizmu i walki klasowej o aktualne postulaty społeczne. P. P. S. dąży drogą ewolucji, to jest stopniowych reform społecznych, do Polskiej Republiki Socjalistycznej. W dziedzinie religijnej domaga się oddzielenia Kościoła od Państwa.

Polska Partia Socjalistyczna powstała w 1893 roku z połączenia działających w kraju grup socjalistycznych: „Proletariat“, „Związek Robotników Polskich“, „Zjednoczenie“, oraz grupy socjalistów polskich w Wilnie. Za czasów caratu głosiła hasło Zjednoczonej i Niepodległej Polski. W roku 1905 stała na czele ruchu rewolucyjnego, który ogarnął wszystkie ważniejsze ośrodki miejskie Królestwa Polskiego i Litwy. W latach, poprzedzających wojnę europejską, współdziałała ze związkami strzeleckimi, a w czasie wojny — z Legionami Piłsudskiego i z Polską Organizacją Wojskową. W styczniu 1919 roku przeprowadziła do Sejmu Ustawodawczego 34 posłów na ogólną liczbę 347. W roku 1920 przyjęła udział w walce z najazdem bolszewickim. W listopadzie 1920 roku, przy wyborach do obecnego Sejmu, otrzymała 894,163 głosy i przeprowadziła 41 posłów, a do Senatu — 7 senatorów. W roku 1923 przystąpiła do Międzynarodówki Socjalistycznej w Hamburgu.

Pod wpływem politycznym Polskiej Partii Socjalistycznej znajduje się organizacja klasowych związków zawodowych w Polsce, a mia-

nowicie, t. zw. Związek Stowarzyszeń Zawodowych w Polsce z „Komisją Centralną“ na czele. Związki te liczą w sumie kilkaset tysięcy członków; (niektóre z tych związków posiadają t. zw. „czerwone frakcje“, pozostające pod wpływem komunistów). Związek Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej (Prawica) i Związek Polskiej Młodzieży Socjalistycznej są niejako filjami P. P. S. wśród młodzieży: akademickiej (pierwszy) i szkolnej (drugi).

Program i organizacja. P. P. S. stoi na gruncie programu, uchwalonego na XVII Kongresie Partji w roku 1919 oraz rezolucji, uchwalonych przez ostatni (XIX) Kongres Partji w dniach 30 i 31 grudnia 1923 roku). *) Najwyższym ciałem kierowniczym partji jest Rada Naczelna, wybierana przez Kongres, najwyższą zaś władzą wykonawczą jest Centralny Komitet Wykonawczy (C.K.W.), przy którym istnieje szereg „Wydziałów Centralnych“ dla kierowania określona dziedziną pracy partyjnej. Pod względem terytorjalnym, P. P. S. dzieli się na organizacje okręgowe (wojewódzkie), okręgi dzielą się na organizacje powiatowe, te zaś na miejscowe.

Prasa. Organem centralnym P. P. S. jest dziennik „Robotnik“ w Warszawie (ul. Warecka 7). Pozatem wychodzą: w Krakowie „Naprzód“, dziennik, we Lwowie „Gazeta Ludowa“, dziennik, w Katowicach „Gazeta Robotnicza“, dziennik; tygodniki: „Łódzianin“ w Łodzi, „Wyzwolenie Społeczne“ w Bielsku-Białej, „Głos Zagłębia“ w Dąbrowie Górniczej; dwutygodniki: „Chłopska Sprawa“ w Warszawie i „Pobudka“ w Łowiczu.

Władze parlamentarne. Prezydjum Związku Parlamentarnego Polskich Socjalistów stanowią: pos. Norbert Barlicki (prezes), pos. Jędrzej Moraczewski i sen. Stanisław Posner (wiceprezesi), Zygmunt Piotrowski (sekretarz), pos. Julian Smulikowski (zastępca sekretarza) i pos. Antoni Pączek (gospodarz). Komisje Parlamentarne tworzą posłowie: Kazimierz Czapłński, Ignacy Daszyński, Dr. Herman Diamand, Dr. Herman Liberman, Mieczysław Niedziałkowski, Dr. Feliks Perl, Kazimierz Pużak, Zygmunt Żuławski i sen. Dr. Stefan Kopciński.

Komunistyczna Frakcja Poselska, licząca 6 posłów, reprezentuje w Sejmie Komunistyczną Partję Polski (Sekcje Międzynarodówki Komunistycznej). Celem tej partji jest Polska Republika Radziecka, wywalczona przez rewolucję proletariacką, a urządzona na wzór Sowieckiej Rosji i z nią sprzymierzona. Jest to więc stronnictwo wywrotowe o taktyce rewolucyjnej, a uzależnione moralnie i materialnie od Międzynarodówki Komunistycznej, mającej swą siedzibę w Moskwie, stolicy Rosji Sowieckiej.

Komunistyczna Partja Polski (K. P. P.) powstała w grudniu 1918 roku z połączenia Socjal-Demokracji Królestwa Polskiego i Litwy i Polskiej Partji Socjalistycznej (Lewicy). W pierwszych latach istnienia odrodzonego Państwa Polskiego, ruch komunistyczny w Polsce był legalny, dopiero w czasie wojny polsko-bolszewickiej skrył się w podziemia konspiracji z powodu represji, jakie nań spadły za sprzyjanie wrogowi i propagowanie hasel wywrotowych. Wybory do Sejmu Ustawodawczego, jak również do rad miejskich i sejmików, partja bojkotowała; mimo to, miała w Sejmie Ustawodawczym dwóch posłów, secesjonistów innych klubów: Stanisława Łańcuckiego, b. posła P. P. S. oraz Tomasza Dąbala, b. posła Chłopskiego Stronnictwa Radykalnego. W lutym 1921 roku Partja wstąpiła do Międzynarodówki Komunistycznej z siedzibą w Moskwie (t. zw. w języku bolszewickim „Komintern“). W roku 1922, do wyborów do Sejmu obecnego, Partja przystąpiła p. n. „Komunistycznego Związku Proletariatu Miast i Wsi“ i otrzymała ogółem w całym kraju 132,495 głosów, przeprowadzając dwóch posłów; w wyborach do Senatu udziału nie brała. W listopadzie 1924 roku, Klub Sejmowy Związku Proletariatu Miast i Wsi połączył się w Sejmie z Klubem Ukraińskiej Socjal - Demokratycznej Partji

*) Najbliższy, XX z rzędu Kongres Partyjny P. P. S. odbędzie się w dn. 30 i 31 grudnia 1925 roku oraz 1 i 2 stycznia 1926 roku, w Warszawie.

(U. S. D. P.) w jedną Komunistyczną Frakcję Poselską; połączenie obu stronnictw nastąpiło również na terenie pozaparlamentarnym. III-ci Zjazd Komunistycznej Partii Polski w Wiedniu (marzec 1925 roku), odsunął od władzy t. zw. „prawicę” partyjną i zacieśnił węzły, łączące partję z Międzynarodówką moskiewską. Filją K. P. P. wśród młodzieży jest Związek Młodzieży Komunistycznej w Polsce (Seksja Międzynarodówki Młodzieży Komunistycznej).

Program i organizacja. W działalności swej Komunistyczna Partja Polski opiera się na rezolucjach programowych Zjazdów i Konferencji partyjnych; w danej chwili (listopad 1925 roku) obowiązują partję rezolucje

JAKÓB WOJTIUK
Prezes Seimowej Komunistycznej
Frakcji Poselskiej

III-go (wiedeńskiego) Zjazdu. K. P. P. posiada dwie organizacje obwodowe: Komunistyczną Partję Ukrainy Zachodniej (dawn. Galicji Wschodniej) i Komunistyczną Partję Białorusi Zachodniej. Organizacje te dzielą się na okręgi, które składają się z organizacji lokalnych (miejscowych); poza okręgami partyjnymi, wchodzącymi w skład obu wyżej wymienionych organizacji obwodowych, K. P. P. posiada kilkanaście okręgów, z których jeden ma prawa autonomiczne (Kom. Partja Górnego Śląska). Na czele K. P. P. stoi Komitet Centralny (K. C.), złożony z kilkunastu osób, wybieranych przez Zjazd. Przy K. C. istnieją specjalne „wydziały” dla prowadzenia pracy w poszczególnych resortach; (są to wydziały: rolny, kolejowy, górniczy, związków zawodowych, kooperatyw, wojskowy, techniczny, żydowski i kobiecy).

Prasa. „Głos Komunistyczny”, Biuletyn Komitetu Centralnego K. P. P., Warszawa, „Czerwony Sztandar”, organ Komitetu Centralnego K. P. P., Warszawa, oraz „Więzień Polityczny”, organ Międzynarodowej Organizacji Pomocy Rewolucjonistom, Warszawa; (M. O. P. R. została założona przez Międzynarodówkę Komunistyczną i posiada filje we wszystkich krajach, gdzie istnieją partje komunistyczne).

Władze Parlamentarne. Na ogólną liczbę 6 posłów Komunistycznej Frakcji Poselskiej, jest dwóch Polaków i czterech Ukraińców, b. posłów U. S. D. P. **Przewodniczącym Klubu** jest poseł Jakób Wojtiuk, a sekretarzem pos. Józef Skrypa.

Kluby Mniejszości Narodowych w Sejmie i Senacie Rzeczypospolitej Polskiej *)

ŻYDZI.

Koło Żydowskie. W skład Koła Żydowskiego w Sejmie i Senacie wchodzi:

1. Klub posłów i senatorów Żydowskiej Rady Narodowej.
2. Klub Związku żydowskich posłów sejmowych i senatorów Wschodniej Małopolski.
3. Klub posłów sejmowych i senatorów Organizacji Żydów - Ortodoksów „Szłojmej - Emune - Izrael“.
4. Klub żydowskich posłów sejmowych i senatorów Centrali Związku Kupców.

Do Klubu posłów i senatorów Żydowskiej Rady Narodowej należą następujące frakcje:

Stronnictwa Sjonistycznego w Polsce,
Sjonistycznej Partii Ortodoksyjnej „Mizrachi“ w Polsce,
Sjonistycznej Partii Pracy „Hitachduth“ w Polsce,
grupa bezpartyjnych.

Do Związku Żydowskich Posłów Sejmowych i Senatorów Wschodniej Małopolski należą posłowie i senatorowie wszystkich stronnictw żydowskich, działających na terenie Wschodniej Małopolski. Pozostałe dwa kluby w Kole Żydowskim reprezentują ortodoksów, t. j. nabożnych Żydów i Związek Kupców, który jest organizacją zawodową kupiectwa żydowskiego w Polsce.

Władze parlamentarne. **Prezydium Koła Żydowskiego** stanowią: pos. Dr. Leon Reich (prezes), posłowie: Heszal Farbstein, Eljasz Kirszbraun i Dr. Henryk Rosmarin (wiceprezesi) oraz poseł Dr. Abraham Insler (sekretarz). **Do Komisji Parlamentarnej K. Z.** należą posłowie: Izaak Grünbaum, Heszal Farbstein, Dr. Bernard Hausner, inż. Heller Hersz Luzer, Eljasz Kirszbraun, rabin Aron Lewin, Henryk Reizes, Dr. Henryk Rosmarin, Dr. Dawid Schreiber, Dr. Ignacy Schipper oraz senatorowie: inż. Mozes Koerner i Adolf Truskier.

Z kolei przechodzę do krótkiego opisu stronnictw politycznych, reprezentowanych w Kole Żydowskim.

Organizacja Żydów - Ortodoksów „Szłojmej - Emune - Izrael“ (adres Organizacji: Warszawa, ul. Graniczna). Partja ta ma na celu rozwiązy-

Posel Dr. LEON REICH
Prezes Koła Żydowskiego
W Sejmie i Senacie

NOJACH PRILUCKI
jedeny poseł Klubu Żydowskiej Partji Ludowej

*) Podane w kolejności według liczebnej siły klubów poselskich i senatorskich.

wanie wszelkich kwestyj i zagadnień, dotyczących Żydów, zgodnie z duchem religij i tradycji. Utrzymuje chedery „Jesoide Hatora“, a w roku 1924 rozpoczęła zakładanie żeńskich szkół ortodoksyjnych. Przy partji istnieje organizacja robotników ortodoksyjnych p. n. „Poalej - Emune - Izrael“. Organizacja uznaje język hebrajski za narodowy język Żydów. W Sejmie posiada 6 posłów, a w Senacie — 2 senatorów. Organ prasowy „Der Jud“, dziennik (Warszawa).

Sjonistyczna Partja Ortodoksyjna „Mizrachi“ — działała przez krótki czas po roku 1905 w zaborze rosyjskim; wznowiła swą działalność w latach 1918 — 1919, zakładając seminarjum rabiniczne w Warszawie oraz szereg szkół freblowskich, początkowych i średnich w Warszawie i na prowincji. Propaguje język hebrajski, jako narodowy język Żydów. — Organy prasowe: tygodnik hebrajski „Mizrachi“ w Warszawie oraz „Idiszer Weg“ w Pabjanicach. Partja ma w Kole Żydowskiem 6 posłów i 2 senatorów.

Stronnictwo Sjonistyczne w Polsce — jest składową częścią Wszechświatowej Organizacji Sjonistycznej. Celem Stronnictwa jest utworzenie żydowskiej siedziby narodowej w Palestynie, oraz uzyskanie praw narodowych (autonomji kulturalno - oświatowej) dla Żydów w krajach rozproszenia. Propaguje hebrajski, jako narodowy język Żydów. — Prasę stronnictwa stanowią między innemi: „Najer Hajnt“, dziennik żargonowy w Warszawie, „Nasz Przegląd“ dziennik w języku polskim, Warszawa, „Togblatt“, dziennik żargonowy, Lwów, „Nowy Dziennik“ w Krakowie, „Unser Frajnd“, dziennik żargonowy w Wilnie, oraz „Siedlcer Wochenblatt“, tygodnik żargonowy w Siedlcach. — Z pośród stronnictw żydowskich, Stronnictwo Sjonistyczne jest najliczniej reprezentowane w Sejmie i Senacie, posiada bowiem 15 posłów i 5 senatorów. Pod wpływem Stronnictwa Sjonistycznego znajduje się Akademicka Organizacja Sjonistyczna „Jardenja“.

Sjonistyczna Partja Pracy „Hitachduth“ w Polsce — powstała w roku 1920. Jest częścią składową Światowej Sjonistycznej Partji Pracy „Hitachduth“. Właściwym programem partji jest sjonizm o zabarwieniu radykalnem; grupuje ona sfery drobnomieszczańskie, inteligencję zawodową i rzemieślników. Propaguje język hebrajski, jako narodowy język Żydów. W Warszawie wydaje dziennik „Volk und Land“, a w Małopolsce Wschodniej „Freies Wort“. W Sejmie ma 3 posłów, w Senacie jednego senatora.

Związek Kupców, jak to już wyżej wspominałem, jest zawodową organizacją kupiectwa żydowskiego w Polsce.

Klub Żydowskiej Partji Ludowej — składa się z jednego tylko posła, Nojacha Pryłuckiego, który nie należy do Koła Żydowskiego; w Senacie Partja niema swych przedstawicieli. Żydowska Partja Ludowa powstała w roku 1916 w Warszawie w czasie wyborów do Rady Miejskiej. Dąży ona do autonomji kulturalno - oświatowej Żydów w Polsce, uznając żargon za narodowy język żydowski. — Prasa: „Moment“ dziennik w Warszawie, „Lubliner Togblatt“, dziennik w Lublinie, „Der Tog“, dziennik w Wilnie, „Lodzer Volksblatt“, (Łódź), „Das Naje Lebn“ (Białystok) i „Obrona“ tygodnik w języku polskim we Lwowie.

UKRAIŃCY.

Klub Ukraiński, złożony z 15 posłów i 6 senatorów, nie obejmuje wszystkich posłów ukraińskich w Sejmie, gdyż pięciu należy do Ukraińsko - Włościańskiego Klubu (Chliborobów) Wschodniej Małopolski, czterech do Komunistycznej Frakcji Poselskiej, a jeden nie zgłosił przynależności klubowej. — Ogółem więc zasiada w Sejmie 25 posłów ukraińskich.

Klub Ukraiński reprezentuje trzy grupy polityczne, a mianowicie:

Autonomistów - Federalistów (1 poseł i 2 senatorów),

Ukraińskie Narodowo-Demokratyczne Zjednoczenie („Ukraińskie Narodno Demokratyczno Objednanie“), — 7 posłów i 4 senatorów,

Ukraińskie Zjednoczenie Socjalistyczne „Selansyj Sojuz“, — 7 posłów.

Prezydium Ukraińskiego Klubu Parlamentarnego stanowią: sen. Michał Czerkawski (przewodniczący), poseł Sergiusz Chrucki (pierwszy zastępca) i poseł Borys Kozubski (drugi zastępca).

Do Komisji Parlamentarnej należą: sen. Michał Czerkawski, pos. Borys Kozubski, pos. Maksym Czuczma i sen. Jan Pasternak.

Autonomiści-Federaliści — zorganizowali się w lutym 1924 roku. Domagają się oni w granicach Polski autonomii wszystkich ziem, zamieszkałych w większości przez Ukraińców. — Organu prasowego nie posiadają.

Ukraińskie Narodowo - Demokratyczne Zjednoczenie („U. N. D. O.“) — powstało w dniu 11 lipca 1925 roku z połączenia Ukraińskiej Narodno - Trudowej Partji (obu skrzydeł) z narodową grupą posłów Ukraińskiej Reprezentacji Parlamentarnej i ich zwolennikami z Wołynia, Polesia, Chełmszczyzny i Podlasia, oraz z Ukraińskiej Partji Pracy Narodowej (radykałnych nacjonalistów). (Nadmienić należy, że Ukraińska Narodno - Trudowa Partja jest jedną z najstarszych politycznych partji ukraińskich, istnieje bowiem od 1899 roku). — Zjazd organizacyjny U. N. D. O. przyjął i zatwierdził wspólną platformę polityczną (dotychczasowy program U. N. Tr. P.) i postanowił oprzeć swą działalność na dotychczasowej organizacji U. N. Tr. P., przejmując jej aparat organizacyjny.

Ukraińskie Narodowo - Demokratyczne Zjednoczenie jest stronnictwem radykałnych nacjonalistów ukraińskich, nie jest jednak partją jednej klasy społecznej, jak to zaznacza w swej „Odezwie do Społeczeństwa“: pragnie zorganizować masy włościańskie, robotnicze, mieszczańskie i duchowieństwo... „aby z nich wytworzyć uświadomione politycznie, silne ekonomicznie i społecznie, niezależne grupy narodowe“. — Organ prasowy „Rada“, dziennik we Lwowie. — Jednym z przywódców partji jest Dr. Hołubowycz.

Ukraińskie Socjalistyczne Zjednoczenie „Selanskyj Sojuz“, reprezentowane w Klubie Ukraińskim przez 7 posłów, odznacza się daleko posuniętym radykalizmem społecznym, znajduje się jednak w opozycji w stosunku do komunistów. Dąży do Ukraińskiej Republiki Zjednoczonej o ustroju socjalistycznym. Stoi na gruncie „...pełnego narodowościowo - politycznego i ekonomiczno - społecznego wyzwolenia ukraińskiego ludu pracującego“. Domaga się wywłaszczenia ziemian na rzecz reformy rolnej bez odszkodowania. W dziedzinie religij, domaga się oddzielenia Kościoła od Państwa. — Organu prasowego w danej chwili nie posiada.

Klub Ukraińsko-Włościańskiej Partji (Chliborobów) Wschodniej Małopolski — liczy 5 posłów, którzy są jedynymi przedstawicielami ludności ukraińskiej z Małopolski Wschodniej w Sejmie. Partja bowiem, wbrew innym stronnictwom

ukraińskim z Małopolski, bojkotującym wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej, przystąpiła do wyborów i wystawiła własną listę. Fakt ten, jak również lojalna polityka tej partii w stosunku do Polski, zjednały jej nienawiść innych partii ukraińskich w Polsce. Organem prasowym partii jest „Prawo Naroda” w Kołomyży. **Prezesem Klubu** jest ksiądz Mikołaj Ilków.

SERGJUSZ CHRUCKI
Prezes Sejmowego Klubu
Ukraińskiego

Ks. MIKOŁAJ ILKÓW
Prezes Klubu Ukraińsko-Wło-
ciańskiego (Miłoborobów)
Wschodniej Małopolski

NIEMCY.

Klub Zjednoczenia Niemieckiego w Sejmie i Senacie („Deutsche Vereinigung“) — jednoczy przedstawicieli sześciu niemieckich stronnictw politycznych w Polsce. Są to:

Posel EUGENJUSZ NAUMAN
Prezes Klubu Zjednoczenia
Niemieckiego

Związek Niemiecki dla Obrony Praw Mniejszości Narodowych w Polsce,
Niemiecka Partja,
Niemiecki Związek Ludowy,
Niemiecka Katolicka Partja Ludowa,
Niemiecka Partja Pracy w Polsce,
Niemiecka Socjalno - Demokratyczna Partja w Polsce.

Prezydjum Klubu Sejmowego stanowią posłowie: Nauman Eugenjusz (prezes), ks. Klinke Józef (wiceprezes), Spickerman Józef (sekretarz) i Utta August (gospodarz). — Prezydjum Klubu Senackiego: sen. Hassbach Erwin (przewodniczący) i Szczeponik Tomasz (wiceprzewodniczący)

Niemiecki Związek dla Obrony Praw Mniejszości Narodowych w Polsce („Deutschumsbund zur Wahrung der Minderheitsrechte in Polen“) — powstał w 1922 roku, w okresie wyborów do Sejmu i Senatu. Związek ma na celu obronę interesów mniejszości narodowych w Polsce wogóle, a mniejszości niemieckiej w szczególności. Działa na terenie b. zaboru pruskiego, głównie w Wielkopolsce, przyczem charakterystycznym jest fakt, że członkami jego są całe stronnictwa polityczne, j. nprz. Niemiecka Partja, Niemiecki Związek Ludowy i Niemiecka Katolicka Partja Ludowa, oraz stowarzyszenia niemieckie, społeczne i światowe. Z pism niemieckich w Polsce, organami prasowymi i „Deutschumsbundu“ są: „Deutsche Rundschau“, dziennik (Bydgoszcz), „Posener Tageblatt“ (Poznań), „Pomereller Tageblatt“ (Tczew), „Allgemeine Nachrichten für Pomerellen“ 3 razy tygodniowo (Wąbrzeźno) i „Kujawischer Bote“ 3 razy tygodniowo (Inowrocław).

Niemiecka Partja („Deutsche Partei“), — z siedzibą w Katowicach powstała w 1922 roku i działalnością swą objęła Górny Śląsk. Tejże nazwy partja powstała w Bielsku na Śląsku Cieszyńskim w 1923 roku. Organem prasowym Partji jest „Schlesische Zeitung“ w Katowicach.

Niemiecki Związek Ludowy („Deutscher Volksbund“) powstał w Łodzi w 1924 roku. Celem jego jest obrona interesów niemieckiej ludności wiejskiej w Polsce, a ściślej mówiąc, w byłej Kongresówce. — Partja wydaje w Łodzi dwa dzienniki: „Neue Lodzer Zeitung“ i „Freie Presse“.

Niemiecka Katolicka Partja Ludowa („Deutsche Katholische Volkspartei in Polen“) powstała z górnośląskich organizacyj dawnego „Centrum“ niemieckiego. Działalność Partji opiera się na idei ruchu chrześcijańsko - społecznego. Organem prasowym partji jest „Oberschlesischer Kurier“ w Katowicach. W Zjednoczeniu Niemieckim, Partja jest reprezentowana przez 3 posłów i jednego senatora.

Niemiecka Partja Pracy w Polsce („Deutsche Arbeitspartei in Polen“) — powstała w styczniu 1922 roku w Łodzi. Opierając się na programie socjalistycznym, dąży do poprawy bytu niemieckiej klasy pracującej w Polsce. Wydaje 3 razy tygodniowo „Lodzer Volkszeitung“.

Niemiecka Socjalno - Demokratyczna Partja w Polsce („Deutsche Sozial - Demokratische Partei in Polen“) — powstała w Katowicach w 1921 roku z połączenia śląskich organizacyj socjal - demokracji większościowej i niezależnych socjalistów. Należy do Międzynarodówki Socjalistycznej w Hamburgu. Wydaje w Katowicach dwa pisma: „Volkswille“ (dziennik) i „Volksstimme“ (2 razy tygodniowo).

BIAŁORUSINI.

Klub Białoruski, liczący 7 posłów i 3 senatorów, reprezentuje w Sejmie Chrześcijańsko - Demokratyczny Związek Białorusinów i Białoruską Socjalno - Demokratyczną Partję. Czterej pozostali posłowie białoruscy tworzą w Sejmie oddzielny Klub p. n. „Białoruskiej Robotniczo - Włościańskiej Hromady“.

Prezydjum Klubu Białoruskiego stanowią: pos. Taraszkiewicz Bronisław (prezes), sen. Bohdanowicz Waczesław (sekretarz) i pos. Miotła Piotr (gospodarz).

Chrześcijańsko - Demokratyczny Związek Białorusinów ma w Klubie Białoruskim jednego posła, ks. Adama Stankiewicza. Jest radykalnem stronnictwem narodowem. Wydaje tygodnik „Krynica“.

Białoruska Socjalno - Demokratyczna Partja jest następczynią najstarszej białoruskiej partji, pierwotnie noszącej nazwę „Białoruskiej Rewolucyjnej Hromady“ która powstała w 1903 roku, a od roku 1905 została przekształcona w „Białoruską Socjalistyczną Hromadę“ z programem, zbliżonym do Polskiej

ROGUŁA BAZYLI
Prezes Białoruskiego Klubu
Sejmowego

BRON. TARASZKIEWICZ
Prezes Klubu Białoruskiej Ro-
botniczo-Włościańskiej
Hromady

Partji Socjalistycznej. Większość „hromadzian“ utworzyła w roku 1918 Białoruską Socjalno - Demokratyczną Partję. Pod względem taktyki, odpowiada ona naszej P. P. S. — W Sejmie posiada 2 posłów.

Klub Białoruskiej Robotniczo - Chłopskiej „Hromady“ składa się z czterech posłów, skrajnych socjalistów, hołdujących rewolucyjnej taktyce partyjnej. „Hromadzianie“ dążą drogą rewolucji socjalnej do Zjednoczonej Białoruskiej Republiki Socjalistycznej. **Prezesem Klubu** jest poseł Bazyli Roguła.

MIKOŁAJ SEREBRENNIKOW
jedyń przedstawiciel ludności
rosyjskiej w Sejmie (bezpartyjny)

ROSJANIE.

Obywatele polscy narodowości rosyjskiej są reprezentowani w Sejmie przez posła Mikołaja Serebrennikowa, a w Senacie przez senatora Macieja Kasperowicza.

ZESTAWIENIE KLUBÓW SEJMOWYCH I SENACKICH WEDŁUG IŁOŚCI POSŁÓW I SENATORÓW

w dniu 15 listopada 1925 roku.

	posłów	senatorów
1. Klub Związku Ludowo Narodowego	99	30
2. Klub Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast” 51	51	12
3. Klub Z. P. S. L. „Wyzwolenie” i „Jedność Ludowa”	47	8
4. Klub Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji.	41	8
5. Klub Związku Parlamentarnego Polskich So- cjalistów	41	7
6. Koło Żydowskie	34	12
7. Klub Chrześcijańsko - Narodowy	22	9
8. Klub Narodowej Partji Robotniczej	18	3
9. Klub Zjednoczenia Niemieckiego	17	5
10. Klub Ukraiński ,	15	6
11. Klub Związku Chłopskiego.	11	—
12. Klub Niezależnej Partji Chłopskiej	7	—
13. Klub Białoruski	7	3
14. Klub Polskiego Stronnictwa Katolicko - Lu- dowego	6	—
15. Klub Pracy	6	4
16. Komunistyczna Frakcja Poselska	6	—
17. Klub Ukraińsko - Włościański (Chliboro- bów) Wschodniej Małopolski	5	—
18. Klub Chłopskiego Stronnictwa Radykalnego	4	—
19. Klub Białoruskiej Robotniczo - Włościań- skiej „Hromady”	4	—
20. Klub Żydowskiej Partji Ludowej	1	—
Bez przynależności klubowej 1 poseł ukraiński i 1 pos. rosyjski	2	4 *)
Razem	444	111

*) 3 senatorów polskich i 1 senator rosyjski.

STRONNICTWA I ZWIĄZKI POLITYCZNE, NIE REPREZENTOWANE W SEJMIE I W SENACIE.

Wstęp.

Stronnictw i związków politycznych, nie reprezentowanych w Sejmie i Senacie, mamy 63 (sześćdziesiąt trzy), łącznie ze związkami młodzieży. Z liczby tej na stronnictwa polityczne starszego społeczeństwa przypada 28, a mianowicie:

na stronnictwa i związki polskie	.	.	.	12
" " " żydowskie	.	.	.	6
" " " ukraińskie	.	.	.	8
" " " białoruskie	.	.	.	2

Na polityczne związki młodzieży przypada liczba 35, z czego na młodzież polską 22, na niepolską — 13 (w tem na żydowską 9, na ukraińską 3 i na niemiecką — 1). — Z dwudziestu dwóch związków młodzieży polskiej, na młodzież akademicką przypada 17, na szkolną — 2 i na robotniczą — 3. Z trzech związków politycznych młodzieży ukraińskiej, dwa są organizacjami akademickimi, a jeden — wyłącznie szkolną (gimnazjalną). — Z dziewięciu organizacji politycznych młodzieży żydowskiej, na młodzież akademicką przypada 6, a na młodzież szkolną i robotniczą — 3. Jedyne związki polityczne młodzieży niemieckiej jest wspólna organizacja dla młodzieży inteligenckiej i robotniczej.

* * *

Stronnictwa i związki polityczne, nie reprezentowane w Sejmie i Senacie, dla łatwiejszej orientacji podzielić można na cztery grupy, a mianowicie:

- 1) stronnictwa, nie reprezentowane w Sejmie i Senacie z powodu bojkotowania wyborów,
- 2) stronnictwa, nie reprezentowane w Sejmie i w Senacie z powodu niewystarczającej liczby głosów, otrzymanych przy wyborach,
- 3) stronnictwa, założone po wyborach, w latach: 1923, 1924, 1925, —
- 4) związki polityczne młodzieży, która z racji swego wieku nie brała udziału w wyborach.

Do grupy pierwszej należą stronnictwa ukraińskie we Wschodniej Małopolsce, za wyjątkiem Partii Ukraińsko-Włościańskiej (Chłiborobów). — Zaliczamy tu więc: b. Ukraińską Narodną Partię Trudową (część składową dzisiejszego Ukraińskiego Narodowo - Demokratycznego Zjednoczenia, t. zw. „U. N. D. O.”), Ukraińską Partię Radykalną, Ukraińską Partię Chrześcijańsko-Społeczną, Ukraińską Partię Ludową (Narodną), Socjalistyczną Włościańską Partię „Narodnej Woli” oraz Russko - Narodną Organizację (Starorusinów). — Oprócz tego do grupy tej należą anarchiści.

Grupa druga zawiera cały szereg stronnictw polskich, jak: Polskie Stronnictwo Mieszczańskie, Związek Rad Ludowych, Centrum Mieszczańskie (w Wielkopolsce), Państwowy Związek Kresowy (organizacja czasowa na okres wyborczy), i Niezależna Socjalistyczna Partja Pracy (dawniej Partja Niezależnych Socjalistów w Polsce). — Z pośród stronnictw żydowskich, zaliczam do tej grupy: Żydowską Socjalistyczną Partję Robotniczą „Poalej-Sjon“ w Polsce (Prawicę i Lewicę), Ogólno Żydowski Związek Robotniczy „Bund“ w Polsce, oraz asymilatorów.

Grupa trzecia obejmuje stronnictwa, założone po wyborach. — Należą tu ze stronnictw polskich: Polskie Stronnictwo Mieszczańskie, Konfederacja Ludzi Pracy, Stronnictwo Republikańskie, Związek Demokracji Kresów Wschodnich i Obóz Monarchistów Polskich. — Z Ukraińskich Stronnictw: Ukraińska Socjalistyczna Partja, ze stronnictw białoruskich: Tymczasowa Rada Demokratyczna, ze stronnictw niemieckich i żydowskich — żadne.

Wreszcie do grupy czwartej należą polityczne związki młodzieży.

Poza stronnictwami, wymienionemi w czterech grupach powyższych, istnieją związki polityczne, które nie wystawiły własnych list wyborczych, a tylko poparły listy innych stronnictw, j. np. Związek „Młodej Polski“ i Polska Organizacja Wolności.

Z kolei podaję krótki przegląd stronnictw, nie reprezentowanych w Sejmie i w Senacie.

STRONNICTWA POLSKIE.

Obóz Monarchistów Polskich — zorganizował się w Poznaniu w dniu 25 lipca 1925 roku, na lokalnem zebraniu ziemian wielkopolskich. Prezesem O. M. P. został b. gen. Raszewski, sekretarzem student uniwer. pozn. Robakowski (zarazem przywódca monarchizującej młodzieży). Oficjalnego organu prasowego Stronnictwo nie posiada. Dąży drogą ewolucji do ustroju monarchistycznego w Polsce, przyczem działa w porozumieniu z Młodzieżą Monarchistyczną w Warszawie, która wydaje własne pismo p. t. „*Pro Patria*“ (ul. Traugutta 3 w Warszawie).

Stronnictwo Zachowawcze (Warszawa, ul. Nowy Świat 40 m. 18) rekrutuje swych członków z szeregów arystokracji i wielkich właścicieli ziemskich, znikomy odsetek stanowi inteligencja pracująca.

Powstało w roku 1922. W roku następnym weszło do komisji politycznej Związku Ziemian w Krakowie. Organem prasowym Stronnictwa jest wychodzący nieperjodycznie w Warszawie „*Biuletyn Stronnictwa Zachowawczego*“. Przywódcy: Konstanty Bröel - Plater, Hieronim Tarnowski, Michał Sobański, Klecki.

Stronnictwo Prawicy Narodowej (Kraków, redakcja „Czasu”) — jest organizacją polityczną konserwatystów krakowskich. Cechuje je powaga i zrozumienie konieczności państwowych.

Narodziło się po powstaniu roku 1863, grupując się dokoła dziennika „Czas” i miesięcznika „Przegląd Polski”. Ostatecznie jednak zorganizowało się dopiero po odzyskaniu niepodległości, a program uchwaliło w roku 1922. Organem prasowym Stronnictwa jest „Czas”, dziennik w Krakowie. Prezesem stronnictwa jest Zdzisław Tarnowski, wiceprezesami pp.: ks. kanonik Bronisław Świeżykowski i Stanisław Badeni.

Polskie Stronnictwo Mieszczańskie (Warszawa, ul. Mazowiecka 10 m. 14) — powstało w lutym 1925 roku z połączenia dawnego Zjednoczenia Mieszczańskiego z grupą członków b. Unji Narodowo - Państwowej. Organu prasowego nie posiada i szerszej działalności nie prowadzi. Jednym z przywódców Stronnictwa jest Dr. Wacław Orłowski.

Stronnictwo Republikańskie — Warszawa, Aleje Jerozolimskie 73 m. 3) — powstało w Warszawie wiosną 1925 roku z inicjatywy inż. Wilskiego. Celem jego jest stworzenie silnego, demokratycznego centrum mieszczańskiego, które stałoby na straży Republiki i jej praw. Narazie nie prowadzi jeszcze szerszej działalności i organu prasowego nie posiada.

Związek „Młodej Polski”, (Poznań, ul. 27 Grudnia Nr. 5, redakcja „Przeglądu Porannego”) powstał w Poznaniu w październiku 1918 roku, a więc jeszcze za czasów zaboru pruskiego, jako organizacja tajna, a od roku 1919 rozwija swą działalność, jako jawny związek polityczny, o charakterze demokratycznym i narodowym. Z pośród członków Związku „Młodej Polski” najznaczniejszy odsetek stanowi inteligencja pracująca i młodzież akademicka. Organ prasowy: „Przegląd Poranny” w Poznaniu (dziennik) i „Sprawy Polskie” w Warszawie (dwutygodnik).

Związek Rad Ludowych, (Lublin, redakcja „Jedności Ludowej”) — powstał na początku 1919 roku i przez pewien czas posiadał własny Klub poselski w Sejmie Ustawodawczym. Nie stanowił on początkowo zorganizowanego Stronnictwa: Rady Ludowe, powstałe z powiatowych wyborów powszechnych na terenie czterdziestu kilku powiatów ziem wschodnich, stanowiły niejako przedstawicielstwo całej miejscowej ludności, bez różnicy narodowości i wyznania; stopniowo jednak nabrały charakteru partyjnego, przekształcając się na radykalne stronnictwo ludowe. Obecnie praca Rad Ludowych skupia się na terenie województwa lubelskiego i Wołynia. Organem prasowym Związku Rad Ludowych jest „Jedność Ludowa” w Lublinie.

Konfederacja Ludzi Pracy, Warszawa, ul. Chmielna 33) — powstała w kwietniu 1924 roku. Jest to organizacja polityczno-społeczna, a celem jej jest, jak głosi Deklaracja Programowa, „...walka o triumf pracy nad wszelkiego rodzaju pasożytnictwem”. Do organizatorów Konfederacji Ludzi Pracy należą między innymi pp.: Wiliam Horzyca, Dr. Mieczysław Michałowicz i Adam Skwarczyński.

Zjednoczenie Demokracji Kresów Wschodnich, (Brześć nad Bugiem) — powstało w marcu 1925 roku w Brześciu nad Bugiem. Zadaniem jego jest zorganizowanie społeczeństwa kresowego w celu prowadzenia pracy nad poprawą ciężkich warunków moralnych, umysłowych i materialnych, w jakich znajdują się nasze kresy wschodnie. Szerszej działalności Z. D. K. W. nie prowadzi i organu prasowego nie posiada.

Polska Organizacja Wolności, (Warszawa, ul. Chmielna 33) — jest związkiem politycznym o wyraźnym obliczu demokratycznym i radykalnej taktyce; powstała ona z dawnej Polskiej Organizacji Wojskowej, z zastosowaniem do nowych warunków politycznych. W działalności swej P. O. W. kieruje się dbałością o prawa obywatelskie dla wszystkich, a za jedno z głównych swych zadań stawia wychowanie obywatela na żołnierza i żołnierza na obywatela. W szeregach P. O. W. spotykamy inteligencję zawodową, studentów i b. legionistów. Organ prasowy: „**Droga**“, miesięcznik (Warszawa).

Niezależna Socjalistyczna Partia Pracy w Polsce, (Kraków, ul. Straszewskiego 25) — jest organizacją polityczną, stojącą pod względem taktyki na lewo od Polskiej Partii Socjalistycznej, a na prawo od komunistów. Członkowie Partii rekrutują się ze sfer robotników i inteligencji pracującej. Znaczny odsetek Partii stanowią Żydzi, nieco mniejszy — Niemcy, nie jest to więc właściwie partia czysto polska.

N.S. P. P. powstała we wrześniu 1924 roku z połączenia Partii Niezależnych Socjalistów w Polsce i Związku Socjalistycznego „Praca“, który wyłonił się w kwietniu tegoż roku z rozłamu w organizacji wileńskiej P. P. S. Natomiast Partia Niezależnych Socjalistów w Polsce powstała w Krakowie w 1921 roku. Oprócz tego w skład N. S. P. P. weszła przedtem jeszcze Żydowska Socjal-Demokratyczna Partia Robotnicza „Vereinigte“ i Niemiecka Partia Niezależnych Socjalistów w Polsce. Posiada dość znaczne wpływy w Krakowie, Łodzi i na Górnym Śląsku, mniejsze znacznie na Pomorzu i w Warszawie. Organ prasowy „**Socjalista**“, tygodnik (Kraków). Przywódcy: Dr. Boleśław Drobner (założyciel Partii), Dr. Kruk i inni.

Anarchiści i teroryści. Anarchizm jest teorią, według której brak wszelkiej władzy jest najlepszym warunkiem bytu. Anarchizm (bezrząd) nie jest równoznaczny z anarchją (bezładem).

W Polsce pierwsze ślady ruchu anarchistycznego ukazały się w Galicji, a szczyt rozwoju osiągnęły w Warszawie i w Białymstoku w 1905 roku. Przejawy te trwały jednak krótko, poczem kierunek ten skrył się w podziemia, a odrodził się częściowo w roku 1924, na wschodnich rubieżach Państwa. Działalność anarchistów w Polsce nie została jednak dokładnie wyjaśniona. Poszczególne grupy anarchistów tworzą t. zw. „Federację Grup Anarchistycznych w Polsce“.

Teroryści w Polsce rekrutują się przeważnie z pośród komunistów. W województwach wschodnich, zamieszkałych w znacznej części przez Białorusinów, istnieją dwie białoruskie komunistyczne organizacje terrorystyczne, a mianowicie: „Organizacja im. Lenina“ i „Związek Czerwonej Gwiazdy“. Organizacją terrorystyczną ukraińską w Polsce jest „Ukraińska Organizacja Wojskowa“, działająca głównie na terenie Wschodniej Małopolski, a częściowo i Wołynia, Chełmszczyzny, Polesia i Podlasia.

* * *

Stronnictwa Mniejszości Narodowych.

ZYDZI.

Asymilatorzy, jako obóz polityczny, ukazali się w Polsce około roku 1863. Hasłem ich jest wychowanie Żydów w duchu polskim. W maju 1919 roku wszystkie organizacje asymilatorów z poszczególnych b. dzielnic Polski połączyły się w jedno t. zw. „Zjednoczenie Polaków wyznania mojżeszowego wszystkich ziem polskich“. Obóz polski wśród Ży-

dów jest najsilniejszy stosunkowo we Lwowie. „Zjednoczenie“ działa również wśród młodzieży akademickiej, jako odrębna organizacja. Organ prasowy: „Rozwaga“, miesięcznik (Warszawa).

Grupy Młodo - Mizrachistów („Ceirej-Mizrachi“) i „Młodo - Ortodoksów („Ceirej - Emune - Izrael“) — nie posiadają większych wpływów wśród społeczeństwa żydowskiego. Druga z tych grup wydaje dwa miesięczniki. „Ortodoksische Bletlech“ i „Digleine“ (t. zn. „Nasz Sztandar“).

Wszechświatowy Żydowski Socjalistyczny Związek Robotniczy „Poalej-Sjon“ (Zjednoczony ze Związkiem Sjonistyczno - Socjalistycznym), (Warszawa, ul. Pawia 10) — dąży do utworzenia niepodległego państwa żydowskiego w Palestynie o ustroju socjalistycznym, oba te żądania, niepodległości i socjalizmu, w jednej stawiając płaszczyźnie. Pozatem, jako żądanie przejściowe, Partja wysuwa autonomię kulturalno-oświatową w krajach, gdzie mieszkają masy żydowskie. Uznaje język hebrajski, jako narodowy język Żydów.

Żydowska Socjal-Demokratyczna Partja Robotnicza „Poalej-Sjon“ powstała w 1905 roku w Ciechocinku i do roku 1918 prowadziła samodzielną działalność polityczną i społeczną; w roku 1918 połączyła się z bratnią partją w Małopolsce w jednolite stronnictwo polityczne. W Sejmie Ustawodawczym miała jednego posła. W roku 1920 w Partji nastąpił rozłam na „Prawicę“ i „Lewicę“, przyczem Lewica przeciągnęła na swoją stronę znaczną część członków. W połowie 1925 roku do Partji przystąpili t. zw. „Młodo-Sjonisci“, zorganizowani w Sjonistyczno - Socjalistycznym Związku Światowym „Ceirej-Sjon“, i od tego czasu Partja nosi nazwę, podaną w nagłówku. (Przedtem bowiem nazywała się poprostu: Żydowska Socjalistyczna Partja Robotnicza „Poalej - Sjon“). Pod wpływem Partji znajduje się akademickie koło „Jugend“, posiadające filje wśród młodzieży szkolnej i robotniczej. Tygodniowy organ prasowy Partji, „Arbajter Welt“, wychodzi w Warszawie.

Żydowska Socjalistyczna Partja Robotnicza „Poalej-Sjon“ w Polsce (Lewica), (Warszawa, ul. Nowolipki 7) — działa samodzielnie, zupełnie niezależnie od Prawicy, która w połowie 1925 roku połączyła się z „Ceirej-Sjonistami“ (patrz wyżej). Celem jej jest socjalistyczne żydowskie państwo w Palestynie, jednak taktyka rewolucyjna odróżnia tę partję od Prawicy „Poalej-Sjonu“ i od „Bundu“, (który zresztą nie wysuwa wcale postulatu palestyńskiego). Pod wpływem „Poalej-Sjonu“ Lewicy znajduje się Akademickie Koło Socjalistyczne „Pochodnia“. Jednym z przywódców Partji jest radny miejski w Warszawie, p. Lew.

Ogólny Żydowski Związek Robotniczy „BUND“ w Polsce, (Warszawa, ul. Nowolipie Nr. 7) — jest socjalistycznym stronnictwem politycznym robotników żydowskich w Polsce, przyczem charakterystyczną jest rzecz, że, w przeciwieństwie do innych stronnictw żydowskich, nie wysuwa postulatu państwa żydowskiego w Palestynie.

„Bund“ powstał w roku 1897, a terenem jego działalności była pierwotnie: Rosja, Polska i Litwa. W roku 1906 „Bund“ wstąpił na prawach autonomicznych do Rosyjskiej Socjal-Demokratycznej Partji Robotniczej. „Bund“ przed wojną stał na stanowisku autonomii terytorjalnej dla b. Królestwa Polskiego, po wybuchu wojny poddał jednak rewizji swe stanowisko. Wojna rozbiła jednolitą organizację „Bundu“ i od roku 1915 organizacje tej partji w Polsce stanowią odrębną całość. W roku 1921 w Partji wyłoniły się trzy kierunki: prawicowy, centrowy i lewicowy; wyłoniła się też grupa bardzo skrajna, która przyjęła nazwę „Kom.- Bundu“, t. j. Bundu komunistycznego; grupa ta weszła po pewnym czasie w skład Komunistycznej Partji Polski.

Obecnie dominuje w Partji kierunek prawicowo-centrowy, którego przedstawicielami są, między innymi, radni Erlich i Orzech w Warszawie. Pod wpływem „Bundu“ znajduje się większość żydowskich klasowych związków

zawodowych, które stanowią autonomiczne sekcje polskich klasowych związków zawodowych) oraz Żydowskie Zjednoczenie Szkolne. Filia „Bundu“ wśród młodzieży akademickiej jest Akademickie Koło Grosserowskie „Ogniwo“, a wśród młodzieży robotniczej i szkolnej — Organizacja Młodzieży Socjalno-Demokratycznej „Zukunft“. Organ prasowy: dziennik „Unser Folkcajtung“ w Warszawie.

UKRAIŃCY.

Ukraińska Partja Chrześcijańsko - Społeczna (Przemyśl, ul. Pobereże 1) — propaguje porozumienie z narodem polskim, za co zwalczana jest przez inne partie ukraińskie, za wyjątkiem Ukraińskiej Partji Ludowej (Narodnej). Do przywódców jej zaliczają się między innymi: Prof. Aleksander Barwiński (założyciel Partji) i prof. Cyryl Studziński. Organ prasowy: „Ukraińskij Hołos“.

Ukraińska Narodna Trudowa Partja w lipcu 1925 roku połączyła się z narodową grupą posłów Ukraińskiej Parlamentarnej Reprezentacji i ich zwolennikami z Wołynia, Polesia, Chełmszczyzny i Podlasia, oraz z Ukraińską Partją Pracy Narodowej, w jedno stronnictwo p. n. „Ukraińskie Zjednoczenie Narodowo-Demokratyczne“ (U. N. D. O.) — (Patrz poprzednio, Klub Ukraiński w Sejmie i Senacie).

Ukraińska Radykalna Partja (Lwów, Rynek 10) — stawia sobie za cel obronę klasy pracującej przed wyzyskiem materialnym i oświecenie jej. Członkowie partji — to inteligenci pracujący zawodowo i chłopci. U. R. P. domaga się niepodległej, zjednoczonej, demokratycznej Ukrainy. Powstała ona z rozbicia się dawnej partji narodowej, (której stanowiła lewe skrzydło), i od roku 1890 działa samodzielnie. We wrześniu 1925 roku Główny Zarząd Ukraińskiej Radykalnej Partji i Krajowy Zarząd Ukraińskiej Partji Socjal - Rewolucjonistów (na Wołyniu) utworzyły we Lwowie wspólne Biuro Polityczne, jako kierujący organ obu stronnictw. Przewidziane jest połączenie obu partji w jedną Ukraińską Socjal-Demokratyczną Partję. Organ prasowy partji, „Hromadskij Hołos“, dziennik, wychodzi we Lwowie. Prezesem Partji jest Dr. Lew Baczyński.

Ukraińska Partja Ludowa (Narodna) — powstała w roku 1902 na Wielkiej Ukrainie z Ukraińskiej Partji Rewolucyjnej, wskutek rozłamu w niej. Stoi na gruncie niepodległej państwowości ukraińskiej, a w stosunku do Państwa Polskiego jest zupełnie lojalna, zajmując jednocześnie w swym organie „Dzwyn“ wyraźny front anty - rosyjski. Prezesem U. N. P. jest Włodzimierz Oskifko. Organy prasowe: „Dzwyn“ (dziennik) i „Selanskyj Prapor“ w Stanisławowie (tygodnik).

Ukraińska Socjalistyczna Partja powstała we Lwowie w styczniu 1925 roku z inicjatywy tych członków bylej Ukraińskiej Socjal-Demokratycznej Partji, którzy nie przystąpili wraz z nią do Komunistycznej Partji Polski. Szerszej działalności Partja nie prowadzi. Organ prasowy: „Robotnyk“ (Lwów). Partja dąży do zgodnego współzycia klasy robotniczej polskiej i ukraińskiej i do poprawy warunków ich bytu. Odpowiada naszej P. P. S.

Ukraińska Partja Socjal - Rewolucjonistów na Wołyniu utworzyła przy udziale Ukraińskiej Radykalnej Partji Polityczne, jako wspólny organ kierujący obu stronnictwami; (patrz wyżej, Ukraińska Radykalna Partja).

Obóz moskalofilski wśród Ukraińców w Polsce.

Russko - Narodna Organizacja propagowała przed wojną hasło łączności narodowej i kulturalnej z Rosją. Z chwilą wybuchu wojny europejskiej była prześladowana przez rząd austriacki pod zarzutem szpiegostwa na rzecz Rosji. W roku 1919 zorganizowała się nanowo, jako „Galicko - Russka Organizacja“, przyczem w skład jej weszła następnie t. zw. „Grupa Galicko - Russkich Socjalistów“, którzy z czasem zajęli w partji stanowisko dominujące. Zawzięta walka obu grup doprowadziła wreszcie w roku 1921 do rozłam u i do utworzenia dwóch odrębnych partji: Russko - Narodnej Organizacji i Socjalistycznej Włościańskiej Partji „Narodnej Woli“. Organem prasowym Russko - Narodnej Organizacji jest „Russkij Głos“, wydawany we Lwowie w języku rosyjskim.

Socjalistyczna Włościańska Partja „Narodnej Woli“ jest politycznym związkiem bezrolnych i małorolnych włościan ukraińskich oraz inteligencji pracującej. Powstała w 1921 roku (patrz wyżej, Russko - Narodna Organizacja). Stoi na stanowisku walki klasowej, nie wyzbyła się jednak ideałów narodowych. Organ prasowy: „Narodna Wola“. (Lwów).

BIAŁORUSINI.

Białoruska Partja Ludowa (Narodna) działa na terenie ziemi wileńskiej. Jest to stronnictwo narodowe o podłożu demokratycznym, a założycielem jego jest p. Jan Stankiewicz.

Tymczasowa Rada Białoruska — wyłoniona została przez Konferencję działaczy białoruskich, którą zwołało „Białoruskie Zgromadzenie Obywatelskie“ w Wilnie. (Czynnikii zgrupowane w Biał. Zgrom. Obywatelskiem nie godzą się na opozycyjną politykę Klubu Białoruskiego w Sejmie i Senacie w stosunku do Państwa Polskiego). Tymczasowa Rada Białoruska postawiła sobie za zadanie „...wejście w kontakt z odpowiednimi przedstawicielami władz polskich oraz polskich organizacji społecznych i politycznych, celem najszybszego wprowadzenia w życie tych artykułów Konstytucji, oraz tych Ustaw, które gwarantują narodowi białoruskiemu jego prawa narodowe...“ Pismo sympatyzujące: „Hromadskij Hołas“ w Wilnie.

LITWINI.

Tymczasowy Komitet Litewski w Wilnie jest reprezentacją polityczną 70.000 Litwinów w Polsce. Jednoczy on dwa główne kierunki polityczne wśród Litwinów, a mianowicie: Chrześcijańska Demokrację i Ludowców. Prezesem Komitetu jest Dr. Olsejko.

Komitet prowadzi pracę oświatową za pośrednictwem Towarzystwa „Rytas“ (Wiedza) i wydaje 3 pisma: „Vilniaus Balsas“ 3 razy tygodniowo (Chrz. Dem.), „Vilniaus Kelias“, tygodnik (Chrz. Dem.) i po polsku „Życie Ludu“, jako organ grupy Ludowców.

ROSJANIE.

Wśród Rosjan w Polsce rozróżniamy dwie grupy polityczne: odłam konserwatystów i monarchistów (reprezentowany w Sejmie przez posła Serebrennikowa, a w Senacie przez senatora Kasperowicza), oraz odłam demokratyczny, zgrupowany przy piśmie „Za Swobodu“. (Filosofów, dawniej Sawinków).

Adres Redakcji: Warszawa, ul. Chmielna 5, „Grand Hotel“.

POLITYCZNE ZWIĄZKI MŁODZIEŻY W POLSCE.

Polityczne związki młodzieży, których liczymy z górą trzydzieści, dzielimy na trzy zasadnicze grupy:

organizacje młodzieży akademickiej,

„ „ „ szkolnej,

„ „ „ robotniczej.

Z trzech grup wymienionych, pierwsza jest najliczniejszą i najpoważniejszą; za nią idzie grupa trzecia, ostatnie zaś miejsce przypada organizacjom politycznym młodzieży szkolnej.

Ograniczam się do wymienienia tylko wszystkich politycznych związków młodzieży w Polsce, gdyż są one poprostu albo filjami odpowiednich stronnictw starszego społeczeństwa, albo też pozostają pod ich wpływem politycznym.

Młodzież Akademicka Polska.

Organizacje, należące do Związku Narodowego Polskiej Młodzieży Akademickiej (Naczelnego Komitetu Narodowego, N. K. A.).

1. Młodzież Wszechpolska, (Aleje Jerozolimskie 17), ideologia Związku Ludowo - Narodowego, organ prasowy dawniej „Głos Akademicki“.

2. Młodzież Monarchistyczna (Warszawa, Trauguta 3), ideologia Obozu Monarchistów Polskich, organ prasowy „Pro Patria“.

3. Stowarzyszenie Chrześcijańskiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie“ (Warszawa, Krak.-Przedmieście 7), ideologia Polskiego Stronnictwa Chrz. Demokracji; „Chrześcijański Związek Akademików“ (Kraków), ideologia ditto. Organ prasowy „Prąd“ (miesięcznik).

Organizacje należące do Związku Polskiej Młodzieży Akademickiej (Centralnego Komitetu Akademickiego, „C. K. A.“) i zań odpowiedzialne:

1. Organizacja Młodzieży Narodowej Szkół Wyższych, (Warszawa) ideologia narodowa i demokratyczna, taktyka radykalna.

2. Akademicki Związek Młodzieży Postępowej, (Warszawa) ideologia zbliżona do postępowych grup mieszczańskich.

3. Akademicka Młodzież Ludowa, (Warszawa, ul. Marszałkowska 68), ideologia Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast“, organ prasowy „Siewba“, dodatek do „Woli Ludu“, (organu P. S. L.).

Organizacje, uznające Z. P. M. A. („C. K. A.“), lecz zań nieodpowiedzialne:

1. Związek Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej (Prawica), (Warszawa, Al. Jerozolimskie 6), ideologia Polskiej Partii Socjalistycznej. Organ prasowy „Głos Niezależny“.

2. Niezależna Młodzież Ludowa, (Warszawa, Hortensja 7), ideologia Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“.

3. Akademicki Związek Postępowo - Narodowy, (Warszawa), ideologia zbliżona do narodowych stronnictw demokratycznych o taktyce umiarkowanej.

4. „Filarecja“ (Warszawa) ideologia zbliżona do Polskiej Organizacji Wolności.

5. **Koło Akademickie Polskiej Organizacji Wolności** (Warszawa, Chmielna 33); organ prasowy Polskiej Organizacji Wolności „Droga” (miesięcznik).

6. **Koło Akademickie Stowarzyszenia Wolnomysłlicieli** (Warszawa, ul. Elektoralna 13).

7. **„Zjednoczenie”**, Organizacja Młodzieży Polskiej pochodzenia żydowskiego (Warszawa, ul. Wilcza 32), ideologia asymilatorów; organ prasowy „Rozwaga”.

Organizacje neutralne, jednak życzliwe dla Z .P. M. A. („C. K. A.”):

1. **Związek Postępu Narodowego Polskiej Młodzieży Akademickiej** (Warszawa), ideologia zbliżona do narodowych stronnictw demokratycznych o taktyce radykalnej.

2. **Akademicka Młodzież Radykalna** (Poznań), program narodowy, taktyka radykalna.

Organizacje luźne:

1. **Akademicka Młodzież Niezależna** (Warszawa).

2. **Związek Polskiej Młodzieży Socjalistycznej „Życie”** (Lewica), (Warszawa), ideologia zbliżona do Niezależnej Socjalistycznej Partii Pracy, taktyka bardziej radykalna. Organ prasowy „Życie”.

3. **Koło Akademickie Związku Młodzieży Komunistycznej w Polsce** (Sekcji Komunistycznej Międzynarodówki Młodzieży), zakonspirowane.

Młodzież Akademicka Mniejszości Narodowych w Polsce.

1. **Akademicka Organizacja Sjonistyczna „Jardenja”** (Warszawa) ideologia Stronnictwa Sjonistycznego.

2. **Akademickie Koło „Szomrowe”** (Warszawa), ideologia Sjonistycznej Partii Pracy „Hitachduth”.

3. **Związek Żydowskiej Akademickiej Młodzieży Postępowej** (Warszawa), jest demokratyczną organizacją narodowo - żydowską i dąży do porozumienia między demokracją polską i żydowską.

4. **Akademickie Koło „Jugend”** (Warszawa), jest odpowiednikiem prawicy „Poalej - Sjonu”; organy prasowe: „Najer Dor” w Warszawie i „Jugend - Fun” w Krakowie.

5. **Akademickie Koło Socjalistyczne „Pochodnia”**, jest odpowiednikiem lewicy „Poalej - Sjonu”.

6. **Akademickie Koło Grosserowskie „Ogniwo”** (Warszawa, ideologia „Bundu”).

Młodzież Ukraińska.

1. **Związek Ukraińskich Studentów w Polsce** (Lwów), organizacja narodowo - ukraińska.

2. **Komitet Ukraińskiej Młodzieży („K. U. M.”)**. Lwów, organizacja narodowo - ukraińska o radykalnej taktyce; częściowo zakonspirowana.

Młodzież polska szkolna i robotnicza.

1. **Organizacja Młodzieży Narodowej Szkół Średnich** (Warszawa).

2. **Związek Polskiej Młodzieży Socjalistycznej** (Warszawa, Aleje Jerozolimskie 6), ideologia Polskiej Partii Socjalistycznej.

3. **Chrześcijański Związek Młodzieży Robotniczej** (Warszawa, ul. Zielna 42). Organ prasowy: „Młody Robotnik” — ideologia Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji.

4. **Zjednoczenie Polskiej Młodzieży Pracującej „Orle”** (Warszawa, lu. Nowy Świat 49), ideologia Narodowej Partii Robotniczej; organ prasowy „Orle”.

5. **Związek Młodzieży Komunistycznej w Polsce** (Sekcja Komunistycznej Międzynarodówki Młodzieży), filja Komunistycznej Partii Polski (Sekcji Międzynarodówki Komunistycznej), zakonspirowany. Organy prasowe „Towarzysz”, organ Z. M. K. w Polsce, „Biuletyn”, organ Komitetu Centralnego Z. M. K., „Chawer” po żydowsku i „Molodyj Proletar” po ukraińsku.

Młodzież szkolna i robotnicza mniejszości narodowych w Polsce.

Młodzież żydowska:

1. „Hechaluc” („Pionier”), ideologia Sjonistycznej Partii Pracy „Hitachduth”.
2. „Jugend”, organizacja młodzieży poalej-sjonistycznej w Polsce.
3. **Organizacja Młodzieży Socjalno - Demokratycznej „Przyszłość”** (Zukunft) w Polsce, ideologia „Bundu”.

Młodzież ukraińska:

1. **Związek Młodzieży Ukraińskiej „Wola”**, organizacja narodowo - ukraińska o taktyce radykalnej.

Młodzież niemiecka:

1. **Niemiecki Związek Młodzieży Socialistycznej w Polsce** („Sozialistischer Jugendbund in Polen”), Górný Śląsk, Królewska Huta.

Oprócz opisanych przezemnie stronnictw i związków politycznych, sejmowych i pozasejmowych, istnieje cały szereg stowarzyszeń, które, pomimo swego charakteru rzekomo bezpartyjnego, czy nawet apolitycznego, biorą czynny i nader żywy udział w politycznym życiu Państwa, nie wyłączając walk partyjnych po stronie prawicy, lewicy czy centrum. Jest ich niezawodnie kilka, jeżeli nie kilkanaście razy więcej, aniżeli tu wymienionych organizacji ściśle politycznych, a działalność ich nie pozostaje bez wpływu na bieg spraw państwowych.

Alicja Belcikowska.

Konstancin, w listopadzie 1925 roku.

SPIS RZECZY.

	Str.
Stronnictwa i Związki Polityczne w Polsce. Wstęp	3
Układ sił politycznych w Sejmie i Senacie	4
Prawica:	
Klub Chrześcijańsko-Narodowy	5
Klub Związku Ludowo-Narodowego	6
Klub Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji	7
Centrum:	
Klub Polskiego Stronnictwa Katolicko-Ludowego	8
Klub Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast“	8
Lewica:	
A. Lewica Ludowa	
Klub Pracy	9
Klub Związku Chłopskiego	10
Klub Chłopskiego Stronnictwa Radykalnego	11
Klub Związku Polskich Stronnictw Ludowych „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“	11
Klub Niezależnej Partji Chłopskiej	12
B. Lewica Robotnicza	
Klub Narodowej Partji Robotniczej	12
Klub Zw. Parlamentarnego Polskich Socjalistów (P. P. S.)	13
Komunistyczna Frakcja Poselska	14
Kluby Mniejszości Narodowych w Sejmie i Senacie Rzeczp. Pol.	
Żydzi.	
A) Koło Żydowskie	16
Organizacja Żydów-Ortodoksów „Szlojmej-Emune-Izrael“	16
Sjonistyczna Partja Ortodoksyjna „Mizrachi“	17
Stronnictwo Sjonistyczne w Polsce	17
Sjonistyczna Partja Pracy „Hitachduth“ w Polsce	17
Związek Kupców	17
B) Klub Żydowskiej Partji Ludowej	17
Ukraińcy.	
A) Klub Ukraiński	18
Autonomiści-Federaliści	18
Ukraińskie Narodowo-Demokratyczne Zjednoczenie	18
Ukraińskie Socjalistyczne Zjedn. „Selanskyj Sojuz“	18

	Str.
B) Klub Ukraińsko - Włociańskiej Partji (Chliborobów)	
Wschodniej Małopolski	18
N i e m' c y .	
Zjednoczenie Niemieckie w Sejmie i Senacie	19
Niemiecki Związek dla Obrony Praw Mniejszości Na-	
rodowych w Polsce	20
Niemiecka Partja	20
Niemiecki Związek Ludowy	20
Niemiecka Katolicka Partja Ludowa	20
Niemiecka Partja Pracy w Polsce	20
Niemiecka Socjalno-Demokratyczna Partja w Polsce .	20
B i a ł o r u s i n i .	
A) Klub Białoruski	20
Chrześcijańsko Demokratyczny Związek Białorusinów.	20
Białoruska Socjalno-Demokratyczna Partja	21
B) Klub Białoruskiej Robotniczo-Chłopskiej „Hromady“ .	21
R o s j a n i e	21
Zestawienie Klubów Sejmowych i Senackich według ilości	
posłów i senatorów	22

Stronnictwa i Związki Polityczne, nie reprezentowane w Sejmie i Senacie

Wstęp	23
S t r o n n i c t w a P o l s k i e .	
Obóz Monarchistów Polskich	24
Stronnictwo Zachowawcze	24
Stronnictwo Prawicy Narodowej	25
Polskie Stronnictwo Mieszczańskie	25
Stronnictwo Republikańskie	25
Związek „Młodej Polski“	25
Związek Rad Ludowych	25
Konfederacja Ludzi Pracy	25
Zjednoczenie Demokracji Kresów Wschodnich	25
Polska Organizacja Wolności	26
Niezależna Socjalistyczna Partja Pracy	26
Anarchiści i Teroryści	26
S t r o n n i c t w a Ż y d o w s k i e .	
Asymilatorzy	26
Młodo-Mizrachiści („Ceirej Mizrachi“)	27
Młodo-Ortodoksi („Ceirej-Emune-Izrael“)	27
Wszechświatowy Żydowski Socjalistyczny Związek Robotni-	
czy „Poalej-Sjon“	27
Żydowska Socjalistyczna Partja Robotnicza „Poalej-Sjon“	
(Lewica)	27
Ogólny Żydowski Związek Robotniczy „Bund“ w Polsce .	27

	Str.
Stronnictwa Ukraińskie.	
Ukraińska Partja Chrześcijańsko-Społeczna	28
Ukraińska Narodna Trudowa Partja	28
Ukraińska Radykalna Partja	28
Ukraińska Partja Ludowa (Narodna)	28
Ukraińska Socjalistyczna Partja	28
Ukraińska Partja Socjal-Rewolucjonistów	28
Obóz Moskalofilski wśród Ukraińców w Polsce:	
Russko-Narodna Organizacja	29
Socjalistyczna Włościańska Partja „Narodnej Woli“	29
Stronnictwa Białoruskie:	
Białoruska Partja Ludowa (Narodna)	29
Tymczasowa Rada Białoruska	29
Litwini.	
Tymczasowa-Komitet Litewski w Wilnie	29
Rosjanie	29
 Polityczne Związki Młodzieży w Polsce.	
Wstęp	30
Młodzież Akademicka Polska	30
Młodzież Akademicka Mniejszości Narodowych w Polsce .	31
Młodzież Szkolna i Robotnicza Polska	31
Młodzież Szkolna i Robotn. Mniejszości Narodowych w Polsce	32
Zakończenie	32

Biblioteka Śląska w Katowicach
ID: 0030000712245

II 21730

PRACE ALICJI BEŁCIKOWSKIEJ:

1. **Ruch Zawodowy w Polsce.** Warszawa 1922. Wydawnictwo Min. Spraw Wewnętrznych. Stron 366. Wydano pod literami „N. N.“. (Wyczerpane).
2. **Komunizm wobec Parlamentaryzmu.** Warszawa 1922. „Dom Książki Polskiej“. Str. 40 (wyczerpane).
3. **Przewodnik Praktyczny po Sejmie i Senacie Rzeczypospolitej Polskiej.** Warszawa 1925. Skład Główny: Sp. Akc. „Dom Książki Polskiej“. Stron 128. Cena 2 zł. 50 gr.
4. **Stronnictwa i Tytułki Polityczne w Polsce.** (Charakterystyka historyczne, programy, rezolucje, organizacje partyjne, prasa, przywódcy) Skład Główny: Sp. Akc. „Dom Książki Polskiej“, Warszawa, Plac Trzech Krzyży 8. Rok 1925. Str. XXX + 1080 i 4 barwne plany. Cena 10 zł. (w kartonie).
5. **Polityczne Związki Młodzieży w Polsce w roku 1925** (Historie i programy politycznych związków akademickiej, szkolnej, robotniczej i wiejskiej młodzieży polskiej i mniejszości narodowych w Polsce). Skład Główny: Sp. Akc. „Dom Książki Polskiej“. Warszawa 1925. Str. 160. Cena 2 zł. 50 gr.
6. **Stronnictwa Polityczne w Polsce.** Popularny Przewodnik Praktyczny, ilustrowany 23-ema fotografiami wybitnych posłów sejmowych. Str. 32. Skład Główny: Sp. Akc. „Dom Książki Polskiej“, Warszawa 1926. Cena 30 gr.

W P R Z Y G O T O W A N I U:

Polityka Mniejszości Narodowych w Polsce. Słowo wstępne Leona Wasilewskiego. W tekście 6 tablic 4-barwne wykresy statystyczne.

Komunizm w Polsce. Przyczynki i dokumenty do dziejów komunizmu międzynarodowego i polskiego.